การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี

The Participation of the community in the management and development of creative tourism lead to the creative city, a case study of Phetchaburi Province

ใบเฟิร์น วงษ์บัวงาม
ญาณาธร เธียรถาวร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี

The Participation of the community in the management and development of creative tourism lead to the creative city, a case study of Phetchaburi Province

ใบเฟิร์น วงษ์บัวงาม
ญาณาธร เธียรถาวร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อรายงานวิจัย : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัย : ใบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และ ญาณาธร เธียรถาวร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนในชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคประชาชน ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี คือ มีความเห็นว่า ไม่ได้พบสภาพปัญหา หรืออุปสรรคใดๆ ในการปฏิบัติงานในโครงการ พบว่าทั้ง 2 หน่วยงานพยายามมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เมืองเพชรบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการยอมรับจากยูเนสโก มีความภาคภูมิใจในการยอมรับที่เกิดขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันช่วยกันทำงานและฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคซึ่งไม่มองเป็นอุปสรรค เพราะการมองจุดหมายในการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน คือพยายามช่วยกันพัฒนาในทุกภาคส่วนของจังหวัด รวมไปถึงจุดหมายสุดท้ายคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชากรในจังหวัด และผลักดันจังหวัดเพชรบุรีให้เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในระดับโลก

ข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของ จังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์และการร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยต้องสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในรายละเอียดความโดดเด่นของแต่ละชุมชน

2. การดำเนินโครงการที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารที่ดี หากสามารถดำเนินการไปได้ในอนาคตเนื่องจากเป็นแผนที่อยู่ในความสนใจของประชากรทั้งโลก เทรนด์อาหารสุขภาพกำลังเป็นที่นิยมเพราะผู้คนใส่ใจกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น

3. เรื่องความยั่งยืนและความต่อเนื่องของนโยบายจากภาครัฐ รวมไปถึงงบประมาณที่ลงสู่ชุมชน ที่ต้องการสนับสนุนมากขึ้นในการจัดหาอุปกรณ์ในการผลิต การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของพื้นที่ การสนับสนุนอย่างครบวงจรจึงเป็นสิ่งสำคัญ

4. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดในชุมชนที่ใกล้เคียงกันสามารถเดินทางท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายได้ การร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปทุกท้องถิ่น

(รายงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 90 หน้า)

Research Title : The Participation of the community in the management and development of creative tourism lead to the creative city, a case study of Phetchaburi Province

Advisor : Miss Baifern Wongbuangam and Mr. Yanatorn Teanthaworn

Abstract

The study's objective was to investigate the issues, challenges, and suggestions of the local community regarding the growth of a creative city and creative tourism management in Phetchaburi Province. Concentrate on the support of networks and those associated with imaginative the travel industry the executives and study the rules for creating inventive the travel industry the board of Phetchaburi Province. Government agencies, community leaders, village philosophers, tourists, the local community, and related entrepreneurs in Phetchaburi Province served as the study's samples. An interview form was the instrument used in this study.

According to the findings, the researcher found that key informants from both public and government agencies shared information about the community's issues, challenges, and suggestions for managing creative tourism and developing into a creative city in Phetchaburi Province that there is a consensus that neither problem conditions nor any impediment to the project's execution has been discovered.

It was discovered that both organizations tried to help Phetchaburi Province become a UNESCO-recognized destination for creative tourism. Take pride in the acknowledgment it has received. Willingness to collaborate Working together to assist one another in their work and overcome perceived barriers. Because everyone is working toward the same goal, which is to help each other grow in all areas of the province, including the ultimate goal of making Phetchaburi Province a world-renowned province and improving the quality of life for its residents.

The following are suggestions for the community regarding the growth of Phetchaburi province's creative city and creative tourism management:

1. Collaboration among all parties and good public relations are crucial. It must raise tourists' awareness of each community's outstanding details.

2. If a plan that is in everyone's best interest can be put into action in the future, then it should be put into action through government-organized projects that serve as a blueprint for the growth of healthy, creative, and delicious cities. As a growing number of people pay more attention to their health, healthy food trends are gaining popularity at an ever-increasing rate.

3. The community that wishes to support more in the supply of production equipment Development and creation of products that reflect the identity of the area Comprehensive support is therefore essential. Sustainability and continuity of government policies include the budget that goes into the community.

4. Communities in the provinces that have established community tourism networks can travel together. Collaboration as an organization to disseminate the travel industry pays to all regions.

(Total 90 Pages)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้จากความกรุณาจากบุคคล และหน่วยงานต่างๆ จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือในการอนุเคราะห์และการจัดเก็บข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย จนทำให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในหลายๆ สาขาวิชา ให้แนวคิดและแนวทางต่างๆ ในการทำวิจัย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงอีกครั้ง สำหรับภาคส่วนต่างๆในจังหวัดเพชรบุรีที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดทำงานวิจัยเล่มนี้

ใบเฟิร์น วงษ์บัวงาม

ญาณาธร เธียรถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
1.3 ขอบเขตงานวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ของผลการวิจัย	4
1.5 นิยามคำศัพท์เฉพาะของงานวิจัย	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	5
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	10
2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	14
2.1.4 โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก	17
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	26
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
3.3 การรวบรวมข้อมูล	27
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการวิจัย	29
4.1 หน่วยงานภาครัฐ	29
4.2 ภาคประชาชน	36
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	45
5.1 สรุปผลการวิจัย	45
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	49
5.3 ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	56

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความหลากหลายมากขึ้น มีแนวคิดของการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมาใหม่ คือการท่องเที่ยวเชิงแนวคิดเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเลือกที่จะมาท่องเที่ยวจริง ไม่ใช่เป็นการมาท่องเที่ยวตามกระแสนิยม ทำให้นักท่องเที่ยวมีการสร้างแนวคิดในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นโดยจะเลือกสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักตามกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวที่ตัวนักท่องเที่ยวได้วางแผนไว้ เพื่อความพึงพอใจของแต่ละบุคคล สาเหตุที่มีแนวคิดของการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมาใหม่เริ่มต้นจากในยุคของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในช่วงปี 1950 นั้นเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม (Classic Tourism) จะมุ่งเน้นการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวแบบเน้นจำนวน (Mass Tourism) การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และเนื่องจากการเข้าชมมากจะทำให้ทรัพยากรที่เคยคงอยู่เสื่อมโทรมลงไป ถ้ามีการเข้าชมหลังจากที่ทรัพยากรได้ถูกทำลายไป อาจจะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวไม่มีความประทับใจ และไม่เดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำอีก ดังนั้นแนวคิดใหม่นี้จะตอบสนองการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มีการถูกเสนอขึ้นเพื่อที่จะหารูปแบบการท่องเที่ยวประเภทอื่นที่เหมาะสม และหาแนวทางนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการท่องเที่ยวโดยไม่สร้างผลกระทบทางลบเหมือนกับที่ผ่านมา (ปิรันธ์ ชิณโชติ, 2559) และแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงแนวคิดในระยะแรกที่ได้รับความนิยม จากนักท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานกับธรรมชาติ (Nature based tourism) โดยเรียกแตกต่างกัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco tourism) การท่องเที่ยวทางทะเล (Marine Ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) เป็นต้น (มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, 2558) การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวตรงกับสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวที่จุดมุ่งหมายการท่องเที่ยวได้เปลี่ยนไปจากเดิม คือ การร่วมมือกันแต่ละภาคส่วนทั้งในระดับประเทศหรือในระดับชุมชน ในการคำนึงถึงความสำคัญ และการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยมีการเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อร่วมมือกันทำให้เกิดเป็นกิจกรรมที่มีความคิดสร้างสรรค์ขึ้นกลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ทางภาครัฐให้ความสำคัญและรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางออกไปท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) เกิดขึ้นมานานในต่างประเทศ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ตนไปเยี่ยมเยือน สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่มีความสนใจในรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ต้องการหาประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในมิติของการท่องเที่ยวหากเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์และความสร้างสรรค์จะทำให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับผู้ที่เดินทางท่องเที่ยว (Wurzburger, 2010) ส่วนในประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทางองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. เป็นองค์กรที่ริเริ่มส่งเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย ดำเนินการร่วมกับคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยจัดทำ “โครงการต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” สร้างความสมดุลของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นความสำคัญที่คุณค่าของชุมชน เพื่อให้ชุมชนภูมิใจ

ความเป็นเนื้อแท้ของตนและสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีหลายพื้นที่ให้ความร่วมมือ โดยให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมใจกันพัฒนาชุมชน ดึงสิ่งดีๆ จุดเด่นและเป็นสิ่งที่ขึ้นชื่อของชุมชนที่สามารถสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้

จังหวัดเพชรบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีความหลากหลายทรัพยากรทางวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ดังที่ปรากฏศิลปะสมัยอยุธยาให้เห็นทั่วไปในวัดวาอารามที่เก่าแก่ในจังหวัด นอกจากนั้นยังมีอัตลักษณ์ที่สำคัญในวิถีการดำรงชีวิตที่สะท้อนให้เห็นได้จากอาหารทั้งคาวและหวานที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีชื่อเสียง อีกทั้งวิถีการเกษตรที่เป็นแหล่งเพาะปลูกของพืชที่มีชื่อเสียงของท้องถิ่น จนสร้างให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองได้และในปัจจุบันยังมีแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมาจากโครงการพระราชดำริต่างๆ ซึ่งจากความหลากหลายดังกล่าวส่งผลให้เพชรบุรีมีศักยภาพเหมาะสมที่จะพัฒนาในหลายด้าน ทั้งการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การเกษตร เป็นสถานที่พักผ่อนหรือพักฟื้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพ แต่ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยุคปัจจุบันมุ่งเป้าเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนในพื้นที่ ดังนั้นชุมชนต้องเห็นความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยว โดยทุกคนในชุมชนต้องมีความพร้อมในการจัดการ ความพร้อมในการรับมือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ความพร้อมทั้งการจัดเตรียมแผนงานที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยว เพื่อที่จะปกป้องและสงวนรักษาจัดการทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาวิจัยต้องการที่จะทราบถึงแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์โครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนในชุมชนนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านตัวแปร

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ, ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ภาครัฐ และชุมชนสามารถใช้เป็นแนวทางการวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

2. ภาควิชาการ ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียนรู้เรื่องการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้กับผู้มาเยือนได้พัฒนาศักยภาพความสร้างสรรค์ของตน โดยผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงอันเป็นไปตามลักษณะเฉพาะของเป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว

บทที่ 2

ทบทวนวรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

คำว่า “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ “ ถูกกล่าวครั้งแรกในปี พ.ศ. 2543 โดย Greg Richards และ Crispin Raymond ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มบัญญัติศัพท์ โดยได้แรงบัลดาลใจจากใจจากการรับฟังประสบการณ์การท่องเที่ยวอันน่าประทับใจของนักท่องเที่ยวผู้หนึ่งคือ Eliza Raymond บุตรสาวของ Crispin ในปลายปี พ.ศ. 2542 ระหว่างการเดินทางกลับภูมิลำเนาที่ประเทศนิวซีแลนด์ได้ แวะท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิคหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า อินโดนีเซีย และออสเตรเลีย การท่องเที่ยวครั้งนี้ Eliza ได้มีโอกาสเรียนการนวดแผนไทยที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ก่อนจะเดินทางไปบาหลี ประเทศอินโดนีเซียเพื่อเรียนรู้วิธีการทำอาหารมังสวิรัติพื้นเมือง จากนั้นเดินทางต่อไปประเทศออสเตรเลีย และเข้าอบรมหลักสูตรสั้นๆ เกี่ยวกับการเป็นปศุสัตว์หรือผู้ดูแลฝูงสัตว์ Crispin ให้ความสนใจการท่องเที่ยวรูปแบบนี้มาก จนกระทั่งในช่วงต้นปี พ.ศ.2543 Crispin ได้เข้าร่วมงานสัมมนานานาชาติเกี่ยวกับท่องเที่ยวประเทศโปรตุเกสและมีโอกาสเข้าฟังการบรรยายของ Greg ในหัวข้อ “การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในทวีปยุโรป”(The rapid growth of cultural tourism in Europe) ซึ่ง Greg ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่กำลังจะเสื่อมถอยทั้งในแง่ความน่าสนใจและความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งกำลังจะกลายเป็นสภาพเป็นการท่องเที่ยวมวลชน (Mass Tourism) (นนทวรรณ ส่งเสริม, 2555)

นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

หลังจากการบัญญัติศัพท์ Greg และ Crispin ได้ร่วมกันให้คำนิยามการท่องเที่ยวแนวคิดใหม่นี้ร่วมกัน โดยตีพิมพ์อย่างเป็นทางการใน Atlas Newsletter ฉบับเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2543 ไว้ว่า“การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้กับผู้มาเยี่ยมมาเยือนได้พัฒนาศักยภาพความสร้างสรรค์ของตนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงอันเป็นไปตามลักษณะเฉพาะของเป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว” คำนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของความหลากหลายในวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ใหม่พร้อมทั้งสร้างเสริมพัฒนาศักยภาพของการสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันเจ้าของชุมชนก็จะเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเองในปี พ.ศ. 2548 Crispin ได้ให้คำนิยามเพิ่มเติมหลังร่วมกันก่อตั้ง Creative Tourism New Zealand(CTNZ) องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แห่งแรกไว้ว่า “หมายถึงการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ทักษะ วัฒนธรรมของประเทศหรือชุมชนที่นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมไปเยือนในช่วงวันหยุด นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้จะมีโอกาสพัฒนาศักยภาพความสร้างสรรค์และใกล้ชิดกับคนในพื้นที่นั้นๆผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม รวมทั้งได้รับประสบการณ์จากการซึมซับสถานที่”แม้คำนิยามและแนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เผยแพร่ออกไปเป็นครั้งแรก แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง จนกระทั่งในปี พ.ศ.2547 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และ

วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก ได้สนับสนุนนโยบายได้ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโลก (Global Aliance For Cultural Diversity) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการพิทักษ์รักษาวัฒนธรรม โดยเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่อง “เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์” (Creative Industries) ที่จะนำไปสู่รูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับนานาชาติ ในภาคประชาชนเอกชน สาธารณะ และประชาคมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกมีทั้งหมด 7 กลุ่ม เมืองหนึ่งเมืองใดจะเข้าร่วมเป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) ภายใต้ประกาศรับรองของยูเนสโกจะต้องเลือกเสนอตนเองได้เพียงประเภทเดียวเท่านั้น จากกลุ่มต่างๆ ได้แก่ 1) วรรณกรรม 2) งานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 3) งานออกแบบ 4) ดนตรี 5) อาหาร 6) ภาพยนตร์ 7) สื่อศิลปะ เครือข่ายดังกล่าวได้นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยูเนสโกเชื่อว่าการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของความหลากหลายในวัฒนธรรมซึ่งนอกจากจะเป็นการเสริมแรงให้กับการตระหนักรู้ในคุณค่าของชุมชนของตนเองแล้ว ขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของการสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยวเองเพื่อที่จะนำประสบการณ์ที่ได้จากการเดินทางท่องเที่ยวไปในวิถีชีวิตของตนเองอีกด้วย (นนทวรรณ ส่งเสริม, 2555)

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO, 2549) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืนและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีต่าง ๆ ในชุมชน ในเชิงของการเรียนรู้และการทดลองเพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนั้นชุมชนจะต้องสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่าง (1) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนและ (2) ชุมชนจะได้รับผลประโยชน์ ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทนอิงตามระบอบทุนนิยมและในรูปแบบความยั่งยืนของการพัฒนาในชุมชน ยูเนสโกยังได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์รวมถึงการจัดให้เกิดกิจกรรมต่างๆ โดยเน้นการเรียนรู้ การศึกษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน การท่องเที่ยวสร้างสรรค์จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้คนในชุมชนนั้นๆ โดยมีเป้าหมายว่านักท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์จะเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่เป็นเพียงนักท่องเที่ยว แต่จะเป็นสมาชิกของชุมชนที่ได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกัน การท่องเที่ยวสร้างสรรค์นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เมื่ออ้างอิงจากความหมายของการท่องเที่ยวในรูปแบบที่มีมาก่อน แต่เดิมการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อเป็นการใช้เวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ แสวงหาความสุขและความเพลิดเพลินที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ แม้ต่อมาการท่องเที่ยวได้เพิ่มรูปแบบให้มีการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์หรือเชิงวัฒนธรรม โดยจะเน้นรูปแบบของการท่องเที่ยวไปยังพิพิธภัณฑ์ หรือโบราณสถานต่างๆ แต่ก็ยังไม่มีมิติของการพัฒนาและสร้างความสมดุลในชุมชนโดยการใช้การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

นาฬิกอัติภัค แสงสนิท (2554) ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)” ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับ

ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น นายมุทริกา พฤกษาพงษ์ นักวิจัยอิสระได้ศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยววิถีชีวิตที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะในเรื่องวิถีการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหารการกิน ศิลปหัตถกรรม และอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนและผู้คนเจ้าของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ ผ่านการพูดคุยสนทนา และผ่านกิจกรรมทดลองปฏิบัติต่างๆ เช่น ทดลองทำอาหาร ทดลองทำศิลปหัตถกรรม หรือทดลองใช้ชีวิตตามอย่างผู้คนในชุมชน หรือการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ซึ่งจะทำให้เข้าใจในวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ของผู้คนและสถานที่นั้นๆ ผ่านประสบการณ์ตรง เรียกว่าเป็นเวทีการเรียนรู้แบบมีชีวิตนั่นเอง (ผู้จัดการออนไลน์, 2554)

ดังนั้น จุดประสงค์ของโครงการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ คือ การเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวสร้างสรรค์อันมีจุดหมายไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยหารูปแบบสร้างองค์ความรู้ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ โดยใช้การท่องเที่ยวสร้างสรรค์จะเป็นเครื่องมือให้ชุมชนได้มีโอกาสในการใช้สิทธิ์ความเป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวด้วยตนเอง กำหนดและจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และที่สำคัญสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยตนเอง นำมาซึ่งผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมากขึ้น พร้อมกับสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนได้ร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบต่อชุมชน (Social Responsible Tourism) ประโยชน์ที่จะคาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมจะเอื้อประโยชน์ให้เกิดการอนุรักษ์อย่างชัดเจน และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ ร่วมกันรักษาสมดุลของระบบนิเวศของชุมชน ผ่านการสร้างกระบวนการกลุ่มให้มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เมื่อเกิดการจัดการอย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จแล้วแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจะกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและกลายเป็นพลังในการสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์

การจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศในโลกที่นับได้ว่าเป็นจุดหมายด้านการท่องเที่ยวของนานาชาติมาอย่างต่อเนื่อง จากลักษณะที่โดดเด่นของประเทศซึ่งมีประวัติศาสตร์โบราณคดีอันเป็นอารยะ มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีความงดงามทางประเพณีวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งพันธุ์พืชและสัตว์ที่น่าสนใจ และที่เป็นส่วนสำคัญยิ่งคือ ประชาชนชาวไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารีเต็มไปด้วยมิตรไมตรี ทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในพัฒนาการท่องเที่ยวได้ในหลากหลายมุมมองและหลากหลายกระบวนการ

สำหรับการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อมุ่งไปสู่รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์นั้น ภารกิจการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ขององค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้เริ่มต้นขึ้น โดยในเบื้องต้นจะเป็นการนำเสนอแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์แก่ชุมชน เกิดเป็นต้นแบบของแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาท่องเที่ยว เพื่อหารูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ พร้อมกับ

ประเมินผลลัพธ์หรือประโยชน์ที่ผู้มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนจะได้รับ ทั้งที่สามารถจับต้องได้ เช่น รายได้ และที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความสามัคคี ความหวงแหนในท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาผลดีผลเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย ที่ผ่านมาชุมชนในประเทศไทยได้มีการนำแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางเพื่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (สว่างพงศ์ หมวดเพชร,2554)

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมจะเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์อย่างชัดเจน และเป็นกระบวนการสำคัญในการก่อเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศในชุมชน ทั้งจากการร่วมคิด ร่วมทำ สร้างกระบวนการกลุ่ม เมื่อมีการจัดการอย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จแล้ว ยังสามารถขยายผลไปในพื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่อื่นๆ ได้ แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย จนกลายเป็นพลังในการสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า “การท่องเที่ยวสร้างสรรค์มีรากฐานจากชุมชนสร้างสรรค์ และต้องใช้ทุนทางสังคมต่างๆ เพื่อสร้างการท่องเที่ยวสร้างสรรค์”

ประเภทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1. ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อันเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ สภาพสังคม แบ่งเป็นกลุ่มย่อยคือ

1.1 กลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น ศิลปะงานฝีมือ เทศกาล งานประเพณีต่าง ๆ

1.2 กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2. ประเภทศิลปะ (Arts) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

2.1 งานศิลปะ (Visual arts) เช่น การวาดภาพ รูปปั้น และวัตถุโบราณ เป็นต้น

2.2 ศิลปะการแสดง (Performing arts) เช่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดง นาฏศิลป์ การแสดงละคร เป็นต้น

3. ประเภทวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิต การดำรงชีวิต หรือวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชนท้องถิ่นหรือชาวพื้นเมือง แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

3.1 วิถีชีวิตของสังคมเมือง เช่น ย่านการค้าโบราณ ย่านสาเพ็ง ย่านเยาวราช ย่านบางลาพู ย่านเมืองเก่าน่าน ย่านเมืองเก่าแปดริ้ว ย่านถนนนางงามสงขลา เป็นต้น

3.2 วิถีชีวิตสังคมชนบท เช่น หมู่บ้านช้างตากลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก การเลี้ยงนกเขา อ.จะนะ จ.สงขลา การทำนา การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

4. ประเภทสื่อ (Media) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวเนื่องกับการสื่อสารกับกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ หรือสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

4.1 งานสื่อสิ่งพิมพ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Publishing and Printed Media) เช่น คู่มือท่องเที่ยว นิตยสารการท่องเที่ยว หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่มีส่วนสร้างความน่าสนใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและสามารถสื่อในสิ่งที่มีคุณค่าให้เกิดความน่าสนใจ เป็นต้น

4.2 งานโสตทัศน์ (Audiovisual) สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการเป็นมาของต้นแบบ (Originality) ความเป็นของแท้ดั้งเดิม (Authenticity) ของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่นั้น ๆ เป็นต้น

5. ประเภทการตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Functional creation) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ

5.1 กลุ่มการออกแบบ (Design) เช่น การออกแบบห้องพักในโรงแรม รีสอร์ท การออกแบบสินค้าของที่ระลึกให้มีอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่น หรือแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

5.2 กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (New media) เช่น ระบบดิจิทอล ซอฟต์แวร์ เกมส์ต่างๆ

5.3 กลุ่มบริการทางความคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Services) เช่น การบริการทางสถาปัตยกรรม โฆษณา นันทนาการ และบริการแนวคิดเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน)

คุณสมบัติของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1. ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน (Each engaging the other)
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross - cultural engagement/ Cultural experience)
3. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว (Spirit of place/ deep meaning/ understanding of the specific cultural of the place)
4. ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม (Hands - on experience)
5. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ส่งผ่าน - ส่งต่อประสบการณ์ (Exchange information/transformation and transformative experiences)
6. เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม (More participate than observe)
7. นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Co - creating tourism experience)
8. ความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิตและผลิตภัณฑ์, ประสบการณ์จริง (Authentic both process and product/ genuine experience)
9. จดจำประทับใจ เข้าใจ (Memorable/ I hear and I forget, I see and I remember, I do and I understand)
10. การท่องเที่ยวแบบจำเพาะเจาะจง (Tailor - made approach) (Richard and Raymond, 2000: 18)

2.1.2 แนวคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวจำเป็นที่จะต้องอาศัยหลักการของการจัดการทั่วไป เช่น การจัดการของภาคเอกชน และภาครัฐและการจัดการทางด้านธุรกิจเป็นต้น โดยในความหมายของการจัดการ หมายถึง

การทำให้องค์กรมุ่งสู้เป้าหมายโดยอาศัยกระบวนการต่างๆ รวมไปถึงการทำงานร่วมกันในแต่ละฝ่ายขององค์กรนั้น โดยการทำงานจะมีประสิทธิภาพได้ต้องมีการจัดการที่ดีควบคู่ไปด้วย สิทธิชัย ธรรมเสน่ห์ (2554) มีการพิจารณาจากรายละเอียดได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังที่จะได้อธิบายต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ (4 M's+ 1T)

1.1.1 คน (Man) หมายถึง เป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เพราะจะทาให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานต่างๆในด้านการท่องเที่ยว แต่บุคลากรนั้นต้องมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถการจัดการในด้านต่างๆ และยังต้องเป็นคนที่มีจิตสานึกในการดูแลอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.1.2 เครื่องจักร (Machine) หมายถึง เครื่องมือ และอุปกรณ์เครื่องจักรที่นำมาใช้ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยจะต้องนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.1.3 เงินทุน (Money) หมายถึง เงินทุนทั้งในระยะยาวและระยะสั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานในการจัดการด้านทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้กิจกรรมขององค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

1.1.4 วัสดุสิ่งของ (Material) หมายถึง วัตถุดิบ วัสดุสิ่งของที่จำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กร ทั้งในด้านการบริการและการผลิตให้แก่นักท่องเที่ยว

1.1.5 ระยะเวลา (Timing) หมายถึง การใช้เวลาที่เหมาะสมในการจัดการกับวัสดุสิ่งของ เงินทุน เครื่องจักร และทรัพยากรอื่นๆ โดยใช้เวลาทุกวินาทีให้คุ้มค่ามากที่สุด เพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

1.2 ปัจจัยด้านตลาด (Market) หมายถึง ในที่นี้ตลาดหมายถึง กลุ่มลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว หรือธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในที่นี้จะถือว่าเป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวต้องการ ในการดำเนินการนั้นต้องมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับตลาดกลุ่มเป้าหมาย โดยจะต้องมีการศึกษาพฤติกรรมของตลาดกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็น ลักษณะความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น เนื่องจากความต้องการในแต่ละกลุ่มนั้นไม่เหมือนกันและเพื่อที่จะทำให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างดี จึงต้องมีการศึกษาพฤติกรรมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ในการท่องเที่ยวต้องเน้นการจัดการด้านธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจะต้องมีการปลูกผังให้นักท่องเที่ยวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่สืบไป และต้องมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและข้อมูลต่างๆของสถานที่นั้นไว้ด้วย เป็นต้น

1.3 ปัจจัยด้านวิธีการปฏิบัติงาน (Method) หมายถึง เป็นการกำหนดขั้นตอน ระเบียบ และวิธีปฏิบัติงานในการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร จะมีการคัดเลือกบุคลากร และเครื่องมือให้สอดคล้องกับงานที่ต้องดำเนินการ เพื่อที่จะได้เป็นการประหยัดต้นทุน และนอกจากนี้งานที่ออกมาจะได้ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด

1.4 ปัจจัยด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน (Motivation) หมายถึง ปัจจัยนี้จะเน้นการจัดการคน เพราะคนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยจะมีการจูงใจให้บุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องยินดี ปฏิบัติงานอย่าง

มีประสิทธิภาพให้สูงที่สุด โดยที่ผู้บริหารจะต้องมีทักษะของความเป็นผู้นำ มีการจูงใจ และสร้างกาลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามที่ต้องการ และประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย

1.5 วิธีการจัดการ (Management) หมายถึง ปัจจัยนี่ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ขาดไม่ได้อีกหนึ่งปัจจัย คือเป็นกระบวนการหรือมาตรการการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และจะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนไว้ นอกจากนั้นยังสามารถทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวยั่งยืนอีกด้วย เห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น เป็นปัจจัยที่มีพื้นฐานมาจากปัจจัยในการทำธุรกิจ เริ่มแรกคือปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ประกอบไปด้วย คน เครื่องจักร เงินทุน วัสดุ และเวลา ปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่อยู่ในการจัดการในทุกๆสิ่ง ต่อมาเป็นปัจจัยด้านตลาดในที่นี้เราจำกัดความตลาดไว้ว่าเป็นนักท่องเที่ยว โดยจะต้องทำการวิเคราะห์ตลาดอย่างละเอียดเพื่อทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของตลาด เพื่อที่จะทำการตอบสนองได้อย่างตรงจุดมากที่สุด ปัจจัยด้านวิธีการปฏิบัติงานถือว่าเป็นปัจจัยที่อาจจะเป็นตัวกำหนดว่างานที่ออกมามีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่กำหนดทุกอย่างตั้งแต่การตั้งเป้าหมายไปจนถึงการวางวิธีการดำเนินงาน หากวางโครงต่างๆไว้ไม่ดีอาจจะทำให้งานที่ออกมาไม่ได้ตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงานจะเป็นปัจจัยที่มีคนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ในปัจจัยนี้จะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องมีความสามารถ มีความเป็นผู้นำสูง เพราะจำต้องมีการจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดท้ายคือวิธีการจัดการเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก จะต้องมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทางการท่องเที่ยวที่ได้วางไว้ เพื่อทำให้เกิดความยั่งยืนในทรัพยากรการท่องเที่ยว

2. กระบวนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น จะใช้ขั้นตอนและวิธีการของการจัดการทั่วไป มีด้วยกัน 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม หากองค์กรทำตามขั้นตอนนี้ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ โดยแต่ละกระบวนการ อนงค์ ไต่วัลย์ (2555) มีการให้รายละเอียดไว้ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้สามารถนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ การวางแผนจึงเปรียบเสมือนเป็นแนวทางที่ช่วยทำให้มีการเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการวางแผนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์สถานการณ์ต่างๆ และการดำเนินการตัดสินใจเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสาหรับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การวางแผนช่วยทำให้องค์การมีแนวทางในการดาเนินงานที่ชัดเจน ช่วยทำให้เกิดมาตรฐานในการการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการการควบคุมการทางาน ทำให้เกิดการจัดสรร และใช้ทรัพยากรในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยลดการสูญเปล่าในการดำเนินงานที่มีความซ้ำซ้อนกัน โดยขั้นตอนการวางแผนมี 7 ขั้นตอนดังนี้

2.1.1 การเตรียมการ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการศึกษาภาพรวมของแผนงานทั้งหมด หาจุดอ่อนและระบุปัญหาต่างๆ โดยต้องมีการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวในภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจ ในการรวมรวมข้อมูล

2.1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้นจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจขององค์กร

2.1.3 การสำรวจข้อมูล ขั้นตอนนี้จะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว โดยที่ข้อมูลนั้นต้องคลอบคลุมประเด็นต่างๆ

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลจากขั้นตอน การสำรวจข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความจำเป็น และมีความถูกต้องจริงๆ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นั้นไปดำเนินการการจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงที่สุด

2.1.5 การกำหนดนโยบายและจัดทำแผนทำการกำหนดแผนปฏิบัติ รวมไปถึงกำหนดแผน กลยุทธ์และแผนแม่บท โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนก่อนหน้านี้มากำหนด โดยแผนที่วางไว้สามารถนำไปดำเนินงานทำให้การจัดการการท่องเที่ยวเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

2.1.6 การปฏิบัติตามแผน นำแผนที่ได้วางไว้มาดำเนินการตามขั้นตอน โดยในการดำเนินการตามแผนนี้นั้นจะต้องมีการควบคุมเพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้

2.1.7 การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เป็นตรวจสอบการทำงานที่ผ่านมาหากมีปัญหาก็หาข้อแก้ไขและทำการบันทึกไว้เพื่อที่ในครั้งต่อไปจะได้มีการไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

2.2 การจัดการองค์กร (Organization) เป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับงานเข้าด้วยกันเป็นหน่วยงานเพื่อร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และยังเป็นการตัดสินใจเลือกวิธีการในการจัดแบ่งกลุ่มกิจกรรมและทรัพยากรต่างๆ ขององค์การออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้การประสานงานระหว่างกลุ่มกิจกรรมและกลุ่มบุคคลต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ในองค์การและความจำเป็นในการจัดหาบุคลากรเข้าทางานในการบริหารงานขององค์การนั้น ความมุ่งหมายหลักคือ การต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกทั้งพัฒนาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารคือ ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์การ จึงเป็นกระบวนการหนึ่งของนักบริหารที่ต้องดาเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์การ กล่าวคือเมื่อได้มีการวางแผนงานจัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์การแล้ว นัก บริหารจะต้องทำการจัดหาคนเข้าทำงานตามตำแหน่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2.4 การสั่งการ (Directing) การจัดการของผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการสั่งการตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ชี้แนะ บุคคล การนิเทศงาน และการติดตามผล เพื่อให้งานดำเนินไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5 การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการการควบคุมงานเป็นขั้นตอนการดำเนินงานขั้นสุดท้ายของการจัดการการท่องเที่ยวทั้งนี้ การควบคุมงานมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการวางแผน การควบคุมงานนั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือในการตรวจสอบว่างานหรือผลผลิตทุกอย่างได้ดาเนินการตามแผนงานในการจัดการการท่องเที่ยวหรือหลักการ ระเบียบ และคำสั่งที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการดังกล่าวมีดังนี้

1) การควบคุมทรัพยากรทางกายภาพ

2) การควบคุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

3) การควบคุมผลการปฏิบัติงาน
4) การควบคุมด้านงบประมาณ
5) การควบคุมเทคนิคหรือวิธีการดำเนินงาน

2.1.3 แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชนจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนเป็นนิยามของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (พจนา สวนศรี, 2560) และยังเป็นการท่องเที่ยวที่ประชาชนในชุมชนสามารถมีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเกิดประโยชน์ให้กับชุมชน โดยกิจกรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นจะเป็นกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ที่อาศัยอยู่ภายในชุมชน จะนำไปสู่การเรียนรู้และเข้าใจถึงรากเหง้าในความยั่งยืนของชุมชน (ณัฏฐพัชร มณีโรจน์, 2560) และเพื่อที่จะทำให้การท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพสูงสุดต้องอาศัยหลักการจัดการดังนี้

หลักการจัดการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วีระพล ทองมา (2553) ได้กล่าวถึงหลักการของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นการมองชุมชนเป็นรากฐานหรือศูนย์รวมเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนงาน และแผนปฏิบัติงานของตนเองโดยทำการดำเนินการร่วมกันทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมที่เกี่ยวกับกลุ่มคนต่างๆ และเมื่อมองในบริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยว ถ้าต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงควรต้องมีหลักการร่วมกัน ดังนี้

1. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ทางชุมชนได้มีการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ความเป็นไปได้ และผลกระทบทางการท่องเที่ยวในทุกๆ มิติแล้ว ดังนั้นชุมชนร่วมลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่มีความเป็นไปได้และทางชุมชนเห็นสมควร

2. สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการออกความคิดเห็น การวางแผน การทำกิจกรรม การร่วมติดตามประเมินผล การร่วมกันเรียนรู้และการร่วมรับประโยชน์

3. ต้องมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ชมรม องค์กรที่จัดขึ้นใหม่หรือกลุ่มเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อดำเนินกำหนดทิศทางการจัดการ การบริหาร และการประสานงาน ให้การท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน

4. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม มีความเป็นธรรม ตั้งอยู่บนความยั่งยืนของวิถีชีวิตและทรัพยากร ก่อให้เกิดผลเชิงสร้างสรรค์ต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และลดผลกระทบเชิงลบต่อด้านดังกล่าว

5. จำเป็นที่ต้องมีการวางกฎและกติกา สำหรับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ชัดเจน และสามารถดูแลและควบคุมให้เป็นไปตามกฎกติกาที่วางไว้

6. ชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน สมาชิกในการจัดการและบริหารชุมชน ชาวบ้านทั่วไปรวมไปถึงนักท่องเที่ยว ควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความชัดเจน

7. ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำเป็นต้องมีการวางตัวชี้วัดและมาตรฐานที่มาจากการตกลงร่วมภายในชุมชนด้วย เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว การกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยจะกระจายรายได้โดยความเที่ยงตรงให้กับผู้เกี่ยวข้อง และพิจารณาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

8. รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม

จากแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ใครคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ออกความคิดเห็นเพียงฝ่ายเดียว แต่จะเป็นการที่คนในชุมชนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ เพื่อที่จะทำให้ผลของการดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวที่จะกำหนดความสำเร็จของการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเตรียมความพร้อมและการวางแผนในการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงที่สุด โดย ณัฏฐพัชร มณีโรจน์ (2560) ได้กำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 12 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาศักยภาพเบื้องต้นของชุมชนว่ามีความเหมาะสมที่จะดำเนินการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ พิจารณาจากความโดดเด่นของชุมชน ลักษณะทางกายภาพต่างๆ รวมไปถึงเส้นทางการท่องเที่ยว โดยอาจจะนำหลักองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นตัวชี้วัด อาจจะมีการให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาช่วยประเมินความเป็นไปได้ หากผ่านเกณฑ์จึงดำเนินการไปในขั้นตอนต่อไป

2. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการนำเสนอข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความเป็นไปได้ในการดำเนินการการจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้กับผู้นำของชุมชนรวมไปถึงประชาชนในชุมชน

3. ศึกษาความเป็นไปได้และศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนจะร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้โดยละเอียด ศึกษาพื้นที่และลักษณะทางกายภาพของทางชุมชนว่ามีทรัพยากรใดที่สำคัญและโดดเด่นบ้าง นอกจากนี้ยังต้องศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการท่องเที่ยว รวมไปถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของทางชุมชน

4. นำผลที่ได้ลงพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยการวิเคราะห์พื้นที่จะใช้ SWOT และ TOWS Matrix เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อให้ทุกคนได้ทราบถึงศักยภาพโดยรวมของชุมชนและได้ร่วมมือหาแนวทางการพัฒนาต่างๆ

5. พัฒนาศักยภาพของทางชุมชนในด้านต่างๆ โดยนำข้อมูลมาจาการศึกษาศักยภาพของชุมชนมาพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการจัดการการท่องเที่ยว และความเป็นมาตรฐานในการท่องเที่ยว มีการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทรัพยากรการท่องเที่ยว การส่งเสริมวัฒนธรรม การรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6. กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิสัยทัศน์ในการจัดการการท่องเที่ยว จะต้องกำหนดเป้าหมายในการจัดการทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยในการกำหนดสิ่งต่างๆนั้นจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการกำหนดจากศักยภาพของทางชุมชน

7. กำหนดรูปแบบในการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องมีการจัดตั้งเป็นองค์กรกลางของชุมชนขึ้นมาเพื่อดูและและรับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยจะมีการแบ่งหน้าที่ออกเป็นส่วนงานต่างๆ ในขั้นเริ่มแรกจะให้ชาวบ้านทุก

คนมีส่วนร่วมในการคิดรูปแบบการท่องเที่ยว โปรแกรมกิจกรรมท่องเที่ยวร่วมไปถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน และยังทำให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

8. จัดทำและออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ในการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ ทั้งจำนวนวัน กิจกรรมตามช่วงอายุ และความน่าสนใจ โดยจะต้องออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวให้อยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ และรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมและฟื้นฟูวัฒนธรรมของทางชุมชน

9. ทดลอง และทำการประเมินผลในโปรแกรมการท่องเที่ยว ในการทดลองนี้อาจจะใช้นักท่องเที่ยวที่อาสาเข้ามาทดสอบตัวโปรแกรมเพื่อดูความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจ ในช่วงท้ายของโปรแกรมจะมีการประเมินของนักท่องเที่ยว จึงนำผลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อที่จะนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงใช้กับโปรแกรมท่องเที่ยวต่อไป

10. พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในทุกกระบวนการ โดยนำผลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมท่องเที่ยวจากกลุ่มนักท่องเที่ยวตัวอย่าง และทำการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาคส่วนต่างๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ออกมาอย่างดี แสดงให้เห็นถึงความเป็นเจ้าบ้านที่ดี การมีไมตรีจิต เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีแต่ความพึงพอใจกลับไป

11. การส่งเสริมการตลาดให้กับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการสร้างความเข้าใจในการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำเสนอเอกลักษณ์และความดั้งเดิมของท้องถิ่นออกสู่สาธารณะ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

12. การติดตามและการประเมินผลในการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีการทำอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาชุมชนให้พัฒนาขึ้นไป จะมีการประเมินทุกครั้งหลังจบกิจกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่มเพื่อทราบถึงสิ่งที่ต้องแก้ไขต่างๆ และการประเมินภาพรวมของการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการและสิ่งอานวยความสะดวกในการท่องเที่ยว และนำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกมิติเพื่อทำให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพ และสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว

ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสิ่งแรกที่ต้องทำคือการอธิบายและทาความเข้าใจให้กับสมาชิกในชุมชนให้เห็นถึงสิ่งที่ได้รับกลับมาและประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยที่ผู้นำจะต้องเป็นผู้อธิบายในส่วนนี้ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ในแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่กล่าวมาในข้างต้นเมื่อสรุปออกมาแล้วจะประกอบไปด้วย การระดมความคิดเห็น การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล การวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพรวมไปถึงความเป็นไปได้ การออกแบบรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดตั้งองค์กรกลางของชุมชน การทดลองโปรแกรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการติดตามประเมินผล ในทุกกระบวนการนี้จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ประชาชนในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนและนำไปสู่ความสำเร็จ

2.1.4 โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network - UCCN)

ความหมายเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) หมายถึง เมืองที่มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองนั้นๆ มีรากฐานจากความมั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรม มีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นของคนที่ทำงานสร้างสรรค์ คนและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนสำคัญที่ทำให้เมืองมีเป็นพื้นที่ในการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการรวมตัวทางสังคม และความเป็นท้องถิ่นนี้เองที่แสดงออกหรือสื่อออกมาทางศิลปะในรูปแบบต่างๆ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ การเข้าร่วมเครือข่ายของเมืองสามารถทำให้เกิดการสนับสนุนเสริมสร้างการเรียนรู้จากกันและกันและทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาเมืองของทุกประเทศ โดยการเสริมสร้างห่วงโซ่คุณค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในท้องถิ่นเหนือสิ่งอื่นใดการเป็นเมืองสร้างสรรค์ยังมีส่วนในการได้สร้างความร่วมมือกันด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ช่วยสนับสนุนการสร้างงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความหลากหลายทางสังคม การเจรจาระหว่างวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน สร้างโอกาสที่ดีสำหรับเมืองผ่านกระบวนการเรียนรู้ และโครงการความร่วมมือระหว่างเมืองต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์เชิงสร้างสรรค์ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ การทำงานร่วมกันของภาคประชาชน สังคม ภาคเอกชน และภาครัฐเพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนักสร้างสรรค์งาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของพลเมืองและผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรมผ่านการทำงานร่วมกัน การมีพื้นที่สาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองที่จะสามารถตอบโจทย์ให้แก่คนในท้องถิ่น เมืองเป็นของทุกคน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมืองจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน

เมืองสร้างสรรค์ไม่ใช่เรื่องของการปรับปรุงหรือพัฒนาเมืองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่เป็นเมืองที่มีพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ซึ่งมาจากความคิดสร้างสรรค์และเป็นแหล่งรวมนักคิด ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ทั้งจากในและต่างประเทศที่มาประกอบกิจการและก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้

แนวทางของการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์จึงต้องประกอบด้วยนโยบายและแผนการลงทุนของภาครัฐในหลายด้าน ตั้งแต่การลงทุนในสาธารณูปโภคในโครงสร้างพื้นฐานและการเรียนรู้ การปรับปรุงกฎระเบียบ และการสนับสนุนด้านการเงินให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจและอยู่อาศัยของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดกิจกรรมระดับเมืองและระดับชาติที่หลากหลายเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ของเมืองอย่างสร้างสรรค์

ความเป็นมา

เมื่อปี 2547 (ค.ศ.2004) องค์การยูเนสโกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงได้เสนอแนวคิดเรื่อง “เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (The Creative Cities Network) ขึ้น โดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่างๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ที่จะเป็นรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก

ยูเนสโกเล็งเห็นว่าเรื่องวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและเป็นสิ่งที่ทำกันเป็นประจำจนเป็นกิจวัตรในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ชุมชนเมืองหมายความถึงพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวัฒนธรรม และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มีการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ โดยมีความเชื่อว่าเมืองต่างๆ สามารถช่วยสนับสนุนทำให้ดีขึ้น สามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมถึงการทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมืองเมืองสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดที่เกิดจากการร่วมกันผลักดันพลังการสร้างสรรค์เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองให้เกิดความยั่งยืน การสร้างเครือข่ายจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงกระเพื่อมให้เกิดการเจรจาข้ามวัฒนธรรม สร้างความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมืองบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยการเพิ่มแนวคิดในการนำเสนอเรื่องของวัฒนธรรมและการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การเป็นเหมือนห้องปฏิบัติการทางความคิดนี้เครือข่ายจะต้องเพิ่มพลังความร่วมมือระหว่างเมือง โดยการเรียนรู้ระหว่างกันผ่านโครงการความร่วมมือต่างๆ

เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (Creative Cities) มีทั้งหมด 7 สาขา โดยมีเมืองต่างๆ ทั่วโลกเป็นสมาชิกเครือข่ายแล้วทั้งสิ้น 246+49 เมือง ใน 84 ประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ ปี 2564) และได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้จำนวนเมืองที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น

1) วรรณคดี (Literature) 39 เมือง
2) ด้านการออกแบบ (Design) 40 เมือง
3) ภาพยนตร์ (Film) 18 เมือง
4) ดนตรี (Music) 47 เมือง
5) ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน (Craft and Folk Arts) 49 เมือง
6) มีเดีย อาร์ต (Media arts) 17 เมือง
7) อาหาร (Gastronomy) 36 เมือง

ในส่วนของประเทศไทยมีเมืองที่เข้าร่วมเครือข่ายทั้งสิ้น 5 เมือง ได้แก่ กรุงเทพฯ (Design: 2019) ภูเก็ต (Gastronomy: 2015) เชียงใหม่ (Craft and Folk Arts: 2017) สุโขทัย (Craft and Folk Arts: 2019) เพชรบุรี (Gastronomy: 2021)

2.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง (2561:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์นำเสนอชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนที่มีศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนาให้เป็น"แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน"โดยได้นำตัวชี้วัดของการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นวิธีการสร้างหรือพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยข้อกำหนดเชิงทฤษฎีที่ได้สังเคราะห์มาแล้วทั้งหมด 5 องค์ประกอบได้แก่ (1) การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว /ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว (2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (4) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และศูนย์การบริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และ (5) บุคลากรและนักสื่อความหมายท้องถิ่น แต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยตัวชี้วัด รวมทั้งหมด 28 ตัวชี้วัดนำมาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง ชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยว 5 ชุมชน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ชุมชนที่มีศักยภาพและ

ความพร้อมในการพัฒนาเป็น "การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน” คือ ชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่, ชุมชนบ้านสามขา จังหวัดลำปาง ชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพอย่างชัดเจนตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด สามารถที่จะใช้เป็นชุมชนตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างชุมชนอื่นๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ยุวดี จิตต์โกศล (2561:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร (2) ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร และ (3) เสนอแนะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ให้แก่ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลกับประชากร คือ ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา (Descriptive Analysis) ผลการวิจัย 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่าชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวยกเว้นศักยภาพด้านที่พัก 2) ความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยมในปัจจุบันนั้นพบว่า กิจกรรมประเพณีบุญบั้งไฟ กิจกรรมการแสดงรำต้อนรับ กิจกรรมการทำปลาส้มอินทรีย์ กิจกรรมการทำขนมพื้นบ้าน กิจกรรมการทำเครื่องจักสาน กิจกรรมชมสวนสมุนไพร กิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมานั้นเป็นกิจกรรมที่ถือได้ว่ามีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม แต่ยังขาดความโดดเด่นและขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน 3) ข้อเสนอแนะการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์สำหรับชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ชุมชนสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (1) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนความโดดเด่นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น (2) พัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำและที่พัก (3) การพัฒนาด้านการตลาด (4) การพัฒนาสินค้าของที่ระลึกที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน และ (5) การพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีทักษะในการนำเที่ยว

ห้าวหาญ ทวีเส้ง (2561:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว 1 ท่าน นักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมการท่องเที่ยว 1 ท่าน และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสตูล 1 ท่านร่วมกันประเมิน ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวประเภทชุมชนท่องเที่ยวภาพรวมมีระดับศักยภาพสูง เนื่องจากชุมชนท่องเที่ยวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดลองทำ เพิ่มทักษะประสบการณ์ใหม่มากกว่าการเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมเท่านั้น อีกทั้งยังมีที่พักให้บริการนักท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบรวมไปถึงโฮมสเตย์ที่อาศัยอยู่กับคนในชุมชน ส่วนแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีระดับศักยภาพต่ำไปจนถึงระดับศักยภาพสูง เนื่องจากขึ้นอยู่กับแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการดูแลจากผู้ที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถานและวัฒนธรรม ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวทางด้านโบราณคดีมีระดับศักยภาพต่ำ เนื่องจากขาดการดูแลรักษาและไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปมีส่วนร่วม ผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรนำไปเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลางและศักยภาพสูงเพื่อพัฒนาไปสู่การจัดทำโครงข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูลต่อไป

ฐิติมา อังกุรวัชรพันธุ์ (2561:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาเอกลักษณ์และคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มหัตถกรรมจักสานในจังหวัดอ่างทอง ทั้งด้านบริบทของชุมชน สภาพทางกายภาพ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของพื้นที่และเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจภาคสนาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยประธานกลุ่ม ชาวบ้าน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว โดยการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมของกลุ่มหัตถกรรมจักสานโดยประยุกต์ใช้แบบสำรวจและแบบประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับทางวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มหัตถกรรมจักสานทั้งสองแห่ง มีเอกลักษณ์และคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ทั้งคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ คุณค่าทางสังคม คุณค่าด้านการศึกษา คุณค่าด้านจิตวิญญาณ คุณค่าด้านเศรษฐกิจ และคุณค่าด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของพื้นที่ ด้านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และชุมชนเชิงสร้างสรรค์ 2) การนำเสนอคุณสมบัติของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 3) การดำเนินการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง โดยเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยคนในชุมชน ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์คุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชน ส่งผลต่อความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปิรันธ์ ชิณโชติ (2559:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เป็นแนวสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือ ผู้ที่เกี่ยวด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในพื้นที่ และนักวิชาการในอำเภอสวนผึ้งจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง เป็นการสร้างหรือการเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สูงที่สุด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรมนำมาสร้างนวัตกรรมการสร้างสรรค์ ออกมาเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าหรือบริการการท่องเที่ยวใหม่ๆ โดยความร่วมมือจากทั้งผู้ประกอบการและชุมชน โดยสามารถสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยวได้ การศึกษาดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า การจะพัฒนาสวนผึ้งให้ก้าวสู่การเป็นเมืองที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น ต้องสามารถนำจุดเด่นของสวนผึ้งมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่างๆให้ประสานสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอ องค์ประกอบของรูปแบบการ

ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, ผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์, ชุมชนเชิงสร้างสรรค์, กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์, การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์

ญาณภา บุญประกอบและคณะ(2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอาหารพื้นถิ่นกับกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งจังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่ม และการสนทนากลุ่มย่อย จากการศึกษาค้น พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งในจังหวัดชัยนาทมีภูมิปัญญาอาหารตำรับลาวครั่งมากมายเช่น ปลาร้า ปลาดุกต้มปลาร้าแจ่ว ไก่แกงเห็ดระโงกและขนมแดกข้าวโพด การศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอขั้นตอนการนำอัตลักษณ์อาหารลาวครั่งเชื่อมสู่กระบวนการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการอนุรักษ์การฟื้นฟูการประยุกต์การสร้างใหม่ เพื่อสร้างกิจกรรมใหม่ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวที่จะช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่

เมทินี ทะนงกิจ (2561:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว การศึกษากระบวนการทำงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรในวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว มีผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัย 8 คน จากการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการตรวจสอบสามเส้า ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบ่งได้ 4 ลักษณะ คือ (1) การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่และมีเอกลักษณ์เฉพาะมาให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้ (2) รูปแบบกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวพูดคุยแลกเปลี่ยนและลงมือทำด้วยตนเอง (3) บทบาทของผู้จัดการท่องเที่ยวเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวและดำเนินกิจกรรม และ (4) ผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยวเอื้อต่อเจ้าของพื้นที่และผู้มาเยือน กระบวนการทำงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นการเตรียมการ บุคลากรจะต้องชี้แจงรายละเอียดที่สำคัญให้ผู้มาเยือนได้เตรียมตัว และมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ (2) ขั้นการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ บุคลากรจะทำหน้าที่ตามข้อตกลง มาตรฐานโฮมสเตย์และหลักการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (3) ขั้นการประเมินผล บุคลากรจะให้ผู้มาเยือนประเมินความพึงพอใจและให้ข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานต่อไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทางานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (2) การบริหารจัดการภายในองค์การ (3) คุณลักษณะของบุคลากร และปัจจัยร่วม 2 ประการ คือ (1) ความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ (2) ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้จากปัญหา จากผลการวิจัยข้างต้นวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยว การบริหารจัดการองค์การประเภทวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว และการพัฒนาความสามารถในการทำงานของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนได้

สุวภัทร ศรีจองแสง และเขมจิรา หนองเป็ด (2562:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจและรวบรวมทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (2) ศึกษาศักยภาพทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนใน

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ และ (3) แนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมืองานวิจัยประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกและการระดมความคิดเห็น กลุ่มประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐบาล เอกชน ชุมชนและนักท่องเที่ยวประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกและการระดมความคิดเห็น กลุ่มประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐบาล เอกชน ชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ผลการศึกษา พบว่า ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วย (1) วิถีชีวิต (2) ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ และ (3) ประเพณีวัฒนธรรม โดยทรัพยากรทางวัฒนธรรมดังกล่าวมีศักยภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย (1) ศักยภาพในการดึงดูดใจ (2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และ (3) ศักยภาพในการบริหารจัดการ สำหรับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ของชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 พบว่า ควรมีการพัฒนาแนวทางดังต่อไปนี้ (1) ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนเช่น ป้ายบอกเส้นทางเข้าถึง ห้องน้ำ เครื่องมือสื่อความหมาย เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์ท้องถิ่น (2) ด้านศักยภาพการรองรับด้านการท่องเที่ยว ควรพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ต้อนรับนักท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยว และ (3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกและการตระหนักรู้ของคนในชุมชนและเยาวชน และควรมีการจัดตั้งกลุ่มในการบริการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความชัดเจน การพัฒนาชุมชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ (1) การค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน (2) การสร้างความแตกต่าง (3) การสร้างมูลค่า

กุลแก้ว คล้ายแก้ว, ภัทริศร์ ถนอมสิงห์และรพีพงศ์ อินต๊ะสืบ (2564:บทคัดย่อ) ท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและการพัฒนาโมเดลการจัดการท่องเที่ยวโดยเครือข่ายชุมชนบ้านไม้ขาว เชื่อมโยงภูเก็ตเมืองมรดกโลกเมืองสร้างสรรค์วิทยาการอาหาร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชนบ้านไม้ขาว จังหวัดภูเก็ตและพัฒนาโมเดลการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารเชื่อมโยงภูเก็ตเมืองมรดกโลกเมืองสร้างสรรค์วิทยาการอาหารด้วยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนบ้านไม้ขาวเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยได้น ประเด็นที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก มาสรุปให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ก าหนดไว้และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธรีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีศักยภาพสามารถนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีอยู่ มาประกอบกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่หลากหลายและสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมกับภูเก็ตเมืองมรดกโลกเมืองสร้างสรรค์วิทยาการอาหาร ชุมชนมีความสามารถร่วมกลุ่มทำกิจกรรมการการท่องเที่ยวและร่วมกับส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะของเครือข่าย โดยจัดให้มีศูนย์กลางเครือข่ายชุมชน จากการร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนนั้น ซึ่งวิธีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยชุมชน องค์ความรู้ของชุมชน องค์ความรู้จากผู้นำชุมชน และกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาให้เป็นโมเดลการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ด้วยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนและเป็นต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงเมืองภูเก็ต ซึ่งเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหารโดยองค์การยูเนสโกได้

กฤษฎิวัชร ชวลิตานนท์และเพ็ชราภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์อันแท้จริง ซึ่งได้มาจากเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านศิลปะ มรดกวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะ เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ โดยนักท่องเที่ยวสามารถใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม ได้ทดลองทำหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรม รวมถึงการพูดคุยและเรียนรู้วัฒนธรรมเหล่านั้น ด้านปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนแสดงให้เห็นถึงบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาชุมชนด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่เข้ามาศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา ร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงออกในรูปแบบของการสร้างความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติงาน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม รวมถึงการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม ตลอดจนติดตามประเมินผล และรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือแผนการดำเนินงาน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็นดังนี้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐบาล ผู้นำหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และ ผู้ประกอบการ
2. นักท่องเที่ยวชาวไทย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน การพัฒนารวมไปถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ศึกษาโดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์ (In-depth interview)

ประเด็นในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มมีดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

ประเด็นที่ 2 การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนและด้านการตัดสินใจ

ประเด็นที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ประเด็นที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ประเด็นที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ประเด็นที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. ทำการศึกษาข้อมูล ทฤษฎี แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม

2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหา และศึกษาวิธีการวิจัยของการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. สร้างแนวคำถามเพื่อให้แนวคำถามมีความคลอบคลุมในประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างครบถ้วน โดยคำถามนั้นจะเป็นคำถามปลายเปิดที่อยู่ในแบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และเสนอแนะในเรื่องที่ทางผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตไว้

4. นำแบบสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่มลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลตามประเด็นที่ผู้ศึกษาต้องการ และประเด็นดังกล่าวจะต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากที่สุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลดังกล่าวนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data)

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้ามาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐาน และแนวทางในการสร้างเครื่องมือของงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้มีการนัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก และได้มีการแจ้งถึงจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ด้วย

2. ศึกษาขออนุญาตบันทึกเสียงตลอดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และถ่ายรูปผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนการดำเนินการต่างๆ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45-90 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูลหลักว่ามีมากน้อยเพียงใด ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาจะใช้วิธีจดบันทึกในประเด็นที่น่าสนใจไว้ และจะหยุดสัมภาษณ์ต่อเมื่อได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ครอบคลุมทุกประเด็น จึงจะเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ได้มีการขออนุญาตสัมภาษณ์เพิ่มเติมหากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลมากขึ้น

3. ข้อมูลที่ได้มานั้นผู้ศึกษาจะนำมาถอดเทปและบันทึก เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน โดยในการถอดเทปนั้นผู้วิจัยถอดคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค และทำการฟังเสียงนั้นซ้ำเพื่อความถูกต้องจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

4. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผล ประมวลผล จัดข้อมูลออกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกในการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงมาทบทวนหลายๆครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้มาพิจารณาอย่างละเอียดและตีความพร้อมทั้งจับประเด็นประโยคหรือข้อความที่สำคัญ

2. รวบรวมประโยคหรือข้อความที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเหมือนกันนำมาไว้ในกลุ่มเดียวกันและมีการสร้างหัวข้อสรุป และอธิบายข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดครบถ้วน เขียนให้มีความต่อเนื่องและกลมกลืนกัน ระหว่างข้อความหรือประโยค ในขั้นตอนนี้อาจจะต้องตัดข้อมูลหรือหัวข้อที่ไม่จำเป็นออก

3. ใช้วิธีการเขียนบรรยายอย่างละเอียดและชัดเจน โดยไม่นำทฤษฎีใดๆ มาควบคุม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และยกตัวอย่างคำพูดประกอบกับหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงให้เห็นภาพของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างชัดเจน

4. ตรวจสอบความตรงกันของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อสรุปในขั้นสุดท้ายที่สมบูรณ์และเป็นข้อค้นพบจากการให้ข้อมูลจริงของผู้ให้ข้อมูลหลัก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง(Semi-structure) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

1.หน่วยงานภาครัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี อาจารย์มหาวิทยาลัยในพื้นที่

2.หน่วยงานภาคประชาชน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน ผู้ประกอบการ

ผลการสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ซึ่งการนำเสนอผลการศึกษา ถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ

1.เหตุใดเพชรบุรีถึงได้รับการรับเลือกเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าอัตลักษณ์ ความเป็นมา เรื่องราวความสำคัญของเมืองเพชรบุรีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 มีรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งรวมไปถึงวัฒนธรรมด้านอาหารที่โดดเด่นมีชื่อเสียงและมีเอกลักษณ์มาตั้งแต่ในอดีต ทั้งด้านอาหารตำรับชาววัง เช่นข้าวแช่ ขนมไทยโบราณ และในช่วงเวลาการทำสงครามเพชรบุรีก็เหมือนเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำด้วย จากการมีพื้นดินที่เหมาะกับการเพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร ผลิตผลที่ถือว่าเป็นสินค้า GI ของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นมะนาวแป้นที่อำเภอท่ายาง มันก็จะเป็นผลผลิตที่มะนาวให้น้ำเยอะแล้วก็มีรสชาติที่เปรี้ยวจัดจ้าน มีเกลือสมุทร จากอำเภอบ้านแหลมซึ่งถือว่าจังหวัดเพชรบุรีมีหาดทรายเม็ดแรก ที่มาบรรจบกับน้ำกร่อยและน้ำเค็มเข้าด้วยกัน เพราะฉะนั้นจึงมีผลผลิตของเกลือ

และก็มีในเรื่องของตาลโตนด จากบ้านลาดซึ่งเป็นซิกเนเจอร์ของขนมหวานของเมืองเพชรบุรี อีกทั้งศักยภาพในเรื่องของภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งแม่น้ำป่าเขาทะเล

อีกส่วนเป็นเพราะการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่สำคัญในการศึกษาเกณฑ์ของยูเนสโกในการที่จะให้การยอมรับ ทั้งทางสำนักงานวิจัยแห่งชาติหรือ วช. มหาวิทยาลัยศิลปากร และและองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. และวิสัยทัศน์ของผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีที่มองว่าการที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและอพท.ได้นำเสนอเรื่องของการเข้าสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์เข้ามา และจากการได้พูดคุยเข้าร่วมประชุมของภาครัฐร่วมกับเอกชนเห็นว่าหากเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก เพชรบุรีจะเป็นที่รับรู้ในระดับเวทีโลก ซึ่งสร้างโอกาสในการทำให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต

“ในสมัยก่อนตั้งแต่ ร.4-5-6 ท่านเสด็จประทับที่นี่นานๆ มีข้าราชบริพาลตามเสด็จด้วย แล้วเลยถ่ายทอดสูตรขนมท้าวทองกีบม้า สูตรขนมหวานไว้ที่นี่ คนเพชรก็เลยรู้วิธีทำขนมหวานแล้วทำมาเรื่อย จนกลายเป็นตำรับแบบชาววัง ทั้งอาหารไทยทรงดำ ทั้งข้าวแช่ที่เป็นของมอญ ก็มีมอญที่อยู่ในวังถ่ายทอดให้ อาหารหลายชาติก็เลยถูกสร้างสรรประยุกต์เพราะมีตาลโตนดเยอะ มีเกลือเยอะ ก็มีการพัฒนาไปหลายอย่าง และเราเห็นว่าหากเรื่องความโดดเด่นด้านอาหารมันเข้าไปในเครือข่ายของยูเนสโกได้ ก็จะส่งผลดีมากมายกับประชาชนในพื้นที่ มันจะเกิดการกระจายรายได้ไปอย่างทั่วถึงกัน จากทั้งด้านอาหาร ด้านการท่องเที่ยว ด้านการเกษตรผู้ผลิตวัตถุดิบ และด้านอื่นๆอีกมากมาย”

“จุดที่เราเห็นว่ามันเป็นโอกาสตรงนี้ต้องบอกว่าจากผู้นำวิสัยทัศน์ของพ่อเมือง ท่านมองว่าการที่องค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นำเรื่องของเมืองสร้างสรรค์เข้ามา และได้พูดคุยเข้าร่วมประชุมของภาครัฐ ภาตการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับทางเอกชน ท่านมองว่านี่คือโอกาสในการทำให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ถ้าเราเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก เราจะเป็นที่รับรู้ในระดับเวทีโลก”

2.หน่วยงานท่านได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของเมืองเพชรบุรีในส่วนใดบ้าง อย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นโดยรวมว่า ทางภาครัฐได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน แต่เนื่องจากปัจจุบันยังอยู่ในส่วนของการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกปีแรก จากแผนงานที่ต้องปฏิบัติ 5 ปี ดังนั้นในส่วนของการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติงานและการประเมินผลในบางส่วนจึงมีการจัดการไปแล้วจากกิจกรรมในโครงการแผนงานปีแรกบางส่วน ซึ่งการปฏิบัติงานในปีแรกเช่นขั้นที่ 1 การวางแผนในการสร้างรับรู้ให้กับภาคีเครือข่าย การใช้มาสคอตเพื่อการประชาสัมพันธ์ และการวางแผนใช้วัตถุดิบในจังหวัด คือผลผลิตพืชทางการเกษตร ปศุสัตว์ ที่ประมง ใช้วัตถุดิบนำมาพัฒนาเป็นอาหารโดยใช้ฝีมือการปรุงรสของคนเพชรบุรี การจัดประชาพิจารณ์การร่วมกันตัดสินใจ เรื่องต้องการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกในด้านใด จาก 7 ด้าน ซึ่งผลออกมาเป็นด้านอาหาร เพราะทางจังหวัดมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมอาหารที่ยาวนาน บทบาทที่สำคัญของภาครัฐคือการเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ และภาคเอกชนเมื่อมีการจัดงานเพื่อประชาสัมพันธ์

กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การจัดงานประสบความสำเร็จในระดับที่ใหญ่ขึ้น ทั้งระดับผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศเป็นงานระดับจังหวัด การท่องเที่ยวจังหวัด หอการค้าจังหวัด นอกจากนี้ยังได้มหาวิทยาลัยศิลปากรและองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.มาช่วยเชื่อมโยงหลายเครือข่ายเข้าด้วยกัน เนื่องจากการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโกจำเป็นต้องมีดัชนีที่วัดในด้านต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่นเรื่องนโยบายและความมุ่งมั่นของเมือง การบริหารจัดการที่แสดงถึงการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมืองเป็นที่รู้จักของนานาชาติ โครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวก และสถาบันการศึกษาที่จะสืบทอดความรู้ ดังนั้นก็จะเป็นมหาวิทยาลัยและอพท.ที่ช่วยรับผิดชอบประสานงานในส่วนนี้ด้วย

“จังหวัดมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มจากจากทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จัดสรรงบประมาณให้กับมหาวิทยาลัยศิลปากร และมีความร่วมมือกับอพท.แล้วมาขอทำการพัฒนาด้านอาหารในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งทางจังหวัดเห็นว่าต้นทุนด้านอาหารเรามีอยู่แล้วทั้งวัตถุดิบด้านอาหารต่างๆ ที่โดดเด่น มะนาว น้ำตาล เกลือ อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่ครบครัน สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของยูเนสโกได้ เมื่อได้รับการประกาศมาแล้วก็เริ่มร่วมมือวางแผนการทำงานในปีแรกซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างการรับรู้ ให้ทุกภาคส่วนทั้งชาวบ้านชุมชน ภาคการศึกษาและการพัฒนาเมนูอาหารอัตลักษณ์เพชรบุรี แต่ก็ยังต้องทำงานกันต่อไปอีกหลายปีเพื่อให้เป็นไปตามตัวชี้วัดของยูเนสโก ”

“ระหว่างรอการตอบรับเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโกก็มีโอกาสไปร่วมมือกับภาคเอกชนอีกทั้งสถานการณ์โควิดที่เริ่มจะดีขึ้น เพราะเพชรบุรีเป็นสิบจังหวัดแรกของประเทศไทยที่นำร่องเปิดต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องจากที่ตั้งของเราไม่ไกลเมืองหลวง มีกลิ่นอายของความเป็นท้องถิ่นและธรรมชาติ ไม่วุ่นวายซึ่งก็ตอบโจทย์ในเรื่องของสถานการณ์โควิดด้วย ภาคเอกชนก็เลยมีความคิดริเริ่มที่จะจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับอาหารที่อำเภอชะอำชื่อ งานชะอำ Food Festival ครั้งที่ 1 โดยดึงเอาพื้นที่ของอำเภอชะอำซึ่งเป็นพื้นที่ของอาหารทะเล แล้วก็เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ ซึ่งก่อนหน้านี้ท่านรองผู้ว่าท่านก็เข้ามาลองผิดลองถูกเพราะว่าเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกมีตั้ง 7 ด้านและยังตัวนั้นเราก็ยังไม่รู้ว่าเพชรบุรีจะเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านไหน เราจะไปด้านศิลปะก็ได้เพราะเราก็มีสกุลช่างต่างๆที่เพชรบุรี แต่สุดท้ายก็มาตกผลึกที่ด้านอาหาร มันไม่ได้เกิดจากภาครัฐที่บังคับว่าทางจังหวัดจะเอาเมืองด้านอาหาร ซึ่งตอบโจทย์อยู่ในตัวอยู่แล้วเราก็เลยเร่งและเลือกตรงนี้ มีการประกวดออกแบบสัญลักษณ์มีตัวมาสคอตน้องโตนด ซึ่งในรอบ 1 ปีเนี่ยเราผลักดันโปรโมทน้องโตนดเพื่อให้เป็นที่รับรู้ เหมือนกับเรามีแบรนด์แอมบาสเดอร์ของจังหวัด”

3. ภาครัฐ ภาคประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี มีการรับรู้ถึงการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารบ้างหรือไม่ และจากการรับรู้ดังกล่าว ภาครัฐ ภาคประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี มีการดำเนินการอย่างไรต่อ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นโดยรวมว่า เมื่อมีประกาศรับรองจากยูเนสโกหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับรู้ถึงการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของจังหวัดเพชรบุรี นับตั้งแต่ระดับของประชาชนในชุมชนแต่ละ

อำเภอ ผู้ประกอบการด้านอาหาร และหน่วยงานราชการ แต่อาจจะมีการรับรู้ในระดับที่ไม่เท่ากัน เนื่องจากแผนโครงการในปีแรกเป็นการเร่งสร้างการรับรู้และการประชาสัมพันธ์ไปสู่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในระดับจังหวัดและในระดับประเทศ ซึ่งแผนโครงการที่สำคัญคือการพัฒนาด้านการใช้วัตถุดิบที่เป็นเอกลักษณ์ของเพชรบุรีในการประกอบอาหาร ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ประกอบการในการนำเสนอเมนูซิกเนเจอร์ เช่นแกงหัวตาล ทอดมันชะคราม และเมื่อมีการจัดเทศกาลอาหารของจังหวัดทั้งร้านอาหารและชุมชนต่างนำอัตลักษณ์ด้านอาหารของตนเองมาร่วมงาน เพื่อเป็นการช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ และเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกให้กับผู้คนในจังหวัดเพชรบุรี

“เมื่อประกาศรับรองโดยยูเนสโกมีความเปลี่ยนแปลง มีความตื่นตัวขึ้นเยอะ แต่ที่ทำตอนนี้คือต้องพยายามเบรคๆไว้ เพราะแผนงานต้องมีระยะเวลา 5 ปี ต้องค่อยๆทำไปมีแผนงานรองรับตลอดเวลา แผนงานแรกเราก็ให้ผู้ประกอบการก็เริ่มปรับเมนู ผู้ประกอบการโรงแรมเริ่มตื่นตัว มีการเพิ่มเมนูอาหารที่เป็นอาหารถิ่นเพื่อตอบสนองการที่จังหวัดได้เข้าเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร ใช้วัถุดิบในเพชรมาพัฒนาเป็นเมนูซิกเนเจอร์ อย่างแกงเนื้อ แกงหัวตาล ทอดมันชะคราม พอช่วงนี้หลังโควิดก็เน้นแบบนี้หมดเพราะได้ประโยชน์กันทุกฝ่าย เพราะของเราครบวงจร ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ อย่างที่เพชรบุรีนี่เราเลี้ยงวัวเยอะ เป็นวัวชำแหละปีนึง มูลค่า 5200 ล้าน แต่ตอนนี้ก็คิดใหม่ว่าต้องพัฒนาเป็นเนื่อคุณภาพดีสำหรับทำเสต๊ก ทำเคบับ ให้เป็นเหมือนเนื้อโกเบ เนื้อโพนยางคำ เพราะมันขายได้ราคาดีกว่า ก็มีการให้โจทย์ให้ไปสร้างแบรนด์ไปคิดไปทำมา เพราะไม่อย่างนั้นก็แค่การรับจ้างเลี้ยงวัวได้แค่เงินนิดหน่อยแล้วทางอื่นก็ทำเงินได้มากกว่า ดังนั้นถ้ายูเนสโกเค้าพิจารณาก็เห็นได้ว่าเราค่อยๆพัฒนาไปจากโครงการเรา เป็นเสต็ปเราทุกปี เพราะหลักๆยูเนสโกพิจารณาว่าทุกภาคส่วนต้องได้ประโยชน์ เราจะไม่รีบ จะทำไปเรื่อยๆ ตอนนี้ก็ปรับความคิด มายเซ็ตคน ส่วนเวลาประชุมกันทางราชภัฏ ศก อพท. เค้ามาให้โจทย์ คิดโครงการปี 66-67 แล้วก็ทำไปเรื่อยๆคุมจังหวะ ไม่เร่ง ราชภัฏเพชรก็มีการสร้างอาคารสถาบันอาหารให้เป็นแหล่งเรียนรู้”

“ที่ได้ยินจากคนในชุมชนเองเขาก็จะมีการพูดถึงเรื่องเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารอันนี้ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ในชุมชนมีการพูดถึง เริ่มมีการรับรู้ว่าเราเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร ชาวบ้านอาจจะมีการรู้ลึกมากน้อยแค่ไหนไม่เหมือนกัน แต่ก็สามารถนำไปบอกต่อคนอื่นได้ว่าเพชรบุรีสร้างสรรค์ด้านอาหาร รู้จักยูเนสโกว่าเป็นระดับโลก”

4. หน่วยงานของท่าน มีการสนับสนุนชุมชน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านอาหารอย่างไร

โดยรวมภาครัฐจัดทำเป็นแผนนโยบาย เป็นโครงการขึ้นเพื่อสนับสนุนแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยรวมตลอดแผนงานของยูเนสโกจะดำเนินงานรวม 55 โครงการ เพื่อสร้างมาตรฐานให้กับทุกภาคส่วน และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี ภาครัฐพยายามสนับสนุนทั้งด้านการประสานงานและด้านงบประมาณ ประสานกับทางอพท.เพื่อสนับสนุนนชุมชนที่มีอัตลักษณ์ เช่นชุมชนที่ซึ่งเป็นแหล่งผลิตต้นตาลที่อำเภอบ้านลาด ชุมชนบ้านไร่สะท้อนถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด ซึ่งในพื้นที่มีผลผลิตที่เห็นเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิต การปลูกตาล การเก็บ

ผลผลิต การขึ้นต้นตาล การนำผลผลิตของต้นตาลมาทำเป็นอาหาร มาแปรรูปอย่างครบวงจร ซึ่งพัฒนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์จากวิถีชิตของชุมชนแบบดั้งเดิม อีกทั้งการสนันสนุนให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการประกวดมาสคอต ผลที่ได้คือมาสคอตชื่อน้องโตนด และมีโลโก้เมืองสร้างสรรค์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อแจกจ่ายไปสู่ผู้ประกอบการที่มีคุณสมมบัติเข้ากับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ก็สามารถสร้างความมั่นใจ และเป็นการกระตุ้นสร้างการมีส่วนร่วมที่เพิ่มมากขึ้นให้ผู้ประกอบการเพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานของผู้ประกอบการรายนั้นๆอย่างเป็นทางการ สร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการร้านอาหารอีกด้วย

“ทางจังหวัดมีโครงการซึ่งโดยรวมตลอดแผนงานของยูเนสโกจะดำเนินงานรวม 55 โครงการ มีแผนนโยบาย ซึ่งว่ามีแนวทางให้ มีการประสานทางหน่วยงานอย่างมหาวิทยาลัยทั้งศิลปากรและราชภัฏเพชรบุรี ก็จะลงไปสนับสนุนในด้านวิธีการ ให้ความรู้เพิ่มเติม กระตุ้นให้ผู้ประกอบการคิดแบรนด์ คิดเมนูที่มันเชื่อมโยงกับสิ่งที่เราได้รับการประกาศจากยูเนสโก การที่ได้มาสคอตเป็นน้องโตนดก็สร้างความภูมิใจให้ผู้ประกอบการพัฒนาตนเองมากขึ้นด้วย”

5. ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนา/ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของเมืองเพชรบุรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้คำตอบไปในทางเดียวกันว่า การดำเนินงานทุกงานมักเกิดปัญหา ดังนั้นต้องจัดการมุมมองปัญหา ซึ่งสำหรับการทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรี จัดได้ว่าเป็นการทำงานที่ได้รับความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันในหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจากการที่มีจุดประสงค์เดียวกันคือต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดให้ดีขึ้น อีกทั้งตัวจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีอัตลักษณ์ มีชื่อเสียงและมีเรื่องราวความเป็นมาที่ยาวนาน มีทรัพยากรที่พร้อมจึงไม่ยากที่จะพัฒนาให้เข้าเกณฑ์ยูเนสโก และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต และในระหว่างการดำเนินงานหากพบปัญหาก็ร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

“ไม่เห็นว่ามีปัญหานะ ปัญหาไม่ค่อยมีนะ เพราะถือว่าเราโชคดีที่มีชื่อเสียงตั้งแต่สมัยอดีต ยูเนสโกเค้าก็เลือกจากสิ่งที่เรามีอยู่ มีต้นทุนที่ดี เราเป็นเมืองการค้าชายแดนตั้งแต่สมัยอยุธยา ยุคทวาราวดี เคยเป็นเมืองท่าส่งสินค้าไปต่างประเทศ ทำพระสร้างพระต่างๆ เป็นหัวเมืองใหญ่ มีเรื่องราวมากมายที่สามารถเล่าสู่นักท่องเที่ยวได้ ยูเนสโกจะมีการให้คะแนนในส่วนชื่อเสียงตรงนี้ด้วย และเราร่วมมือกันหลายฝ่าย ที่มองเป้าหมายเดียวกันคืออยากช่วยให้คนเพชรบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ ทุกฝ่ายจึงช่วยกันค่อยๆทำไปเรื่อยๆ ไม่รีบร้อน”

“คิดว่าทุกๆงานน่าจะมีหมดเพราะว่าความถูกต้องถูกใจมันไม่ตรงกัน เวลาที่เราจัดงานอะไรเราก็จะพยายามให้ปัญหามันเกิดน้อยที่สุด อะไรที่มันเคลียร์ได้หน้างานก็คือหน้างาน หรือบางอย่างเราแก้ไม่ได้เราก็ต้องสะท้อนถึงผู้ใหญ่ในลักษณะของการประเมินผล การจัดงานครั้งนี้มีจุดที่ต้องเติมเต็มสำหรับโอกาสหน้า เราต้องมี feedback เพื่อจะที่แก้ไขต่อไป”

6. หน่วยงานของท่านมีแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ การส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคตอย่างไร

เรื่องแผนการเข้าไปพัฒนาส่งเสริมชุมชนหรือทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ตามแผนงานและโครงการในปีต่อๆไปที่วางไว้เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเป็นไปตัวชี้วัดและเกณฑ์ของยูเนสโก ซึ่งต้องมีเรื่องของการพัฒนาไปบนพื้นฐานของความยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

“ทางการตลาด การประชาสัมพันธ์ทางจังหวัดก็เร่งทำอยู่แล้ว เพราะเราก็มีหน่วยงานเหล่านี้คอยสนับสนุนอยู่แล้วและเป็นแผนงานในปีแรกเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ มีการประชุมกับเครือข่ายซึ่งปกติทางศิลปากรจะเป็นเจ้าภาพ ซึ่งก็ต้องมีการวางแผนพัฒนาในปีต่อๆไปอีก ตามแผน 5 ปีตามดัชนีตัวชี้วัดที่ยูเนสโกจะประเมิน ซึ่งในปีต่อๆไปได้มีการวางแผนงานไว้บ้างแล้ว เช่นการสร้างผลิตภัณฑ์ การสร้างอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้ประกอบการตามมาตรฐาน”

“ในช่วงปีที่ผ่านมาทางผู้ว่าราชการจังหวัดก็ให้ท่องเที่ยวและกีฬารับผิดชอบในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เพชรบุรีไปสู่การเป็นเมืองแห่งเสบียงอาหาร นี่คือ keyword ของจังหวัด โดยทางจังหวัดให้ดูว่ามีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง ที่ให้ครอบคลุมแล้วก็จัดประชุมพูดคุยและทำความเข้าใจให้ตรงกันออกมาเป็นแผนงาน และเป็นกิจกรรมที่ตอบโจทย์จริงๆที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เพชรบุรีเป็นเมืองแห่งเสบียงอาหาร ทางท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเป็นผู้ที่จะชี้นำเรื่องการขับเคลื่อนที่จะตอบโจทย์ยูเนสโกด้วยแล้วก็ตอบโจทย์จังหวัดด้วย ในส่วนของปี 2567 ที่วางไว้ ก็มีหลายโครงการที่ต้องตอบโจทย์ของแผนจังหวัด ก็พยายามดูให้ครอบคลุมทุกมิติและสามารถดึงความร่วมมือจากหลายภาคส่วน”

กลุ่มที่ 2 ภาคประชาชน

1.เหตุใดเพชรบุรีถึงได้รับการรับเลือกเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก

ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลว่าเนื่องจากการที่จังหวัดเพชรบุรีมีชื่อเสียงในด้านอาหารคาวหวานมาตั้งแต่ในสมัยอดีต เพราะวัตถุดิบสำหรับการผลิตมีค่อนข้างที่จะครบวงจร และเรื่องของรสชาติที่มีคุณภาพที่ดีจากทุกพื้นที่ในจังหวัด ทั้ง 3 รส ทั้งเปรี้ยว หวาน และเค็ม และยังมีเอกลักษณ์ของตนเองในเรื่องของความแปลกใหม่ของเมนูอาหารพื้นถิ่นที่หาจากจังหวัดอื่นไม่ได้เช่น ข้าวแช่ของจังหวัดเพชรบุรี ขนมจีนทอดมัน เป็นอาหารพื้นเมืองของที่นี่ แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ซึ่งยิ่งจะเพิ่มคุณค่าความมีอัตลักษณ์ด้านอาหารของจังหวัดขึ้นไปอีก

2.ท่านได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของเมืองเพชรบุรีในส่วนใดบ้าง อย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ การเข้าร่วมกิจกรรมการจัดงานในแต่ละโครงการที่เกิดขึ้น เช่นการเผยแพร่ความรู้ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีอาจารย์มาสอนเกี่ยวกับการทำน้ำพริก ได้ออกร้านนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชน มีส่วนร่วมในการรับรู้และเป็นกระบอกเสียงช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก มีส่วนร่วมในความภาคภูมิใจในความสำเร็จของจังหวัดที่ได้รับการยอมรับจากยูเนสโกซึ่งเป็นการยอมรับในระดับโลก ซึ่งภาคประชาชนพร้อมให้ความร่วมมือและช่วยสนับสนุนในทางที่สามารถทำได้ ส่วนของผู้ประกอบการไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือใหญ่ ซึ่งนอกจากการร่วมในความภาคภูมิใจแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นในปีแรก ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาเมนูในร้านอาหารโดยใช้วัตถุดิบที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัด และเมนูโบราณให้กลับมาเสริมประสบการณ์ให้กับผู้ใช้บริการ อีกทั้งเมื่อมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการผลิตสินค้า OTOP หรือเจ้าของร้านค้าร้านอาหารที่ผ่านมาตรฐานการรับรอง Clean Food Good Taste ซึ่งเป็นเครือข่ายกับหอการค้าจังหวัดเพชรบุรี ก็จะมีการคัดกรองคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีมาตรฐานเพื่อเข้าร่วมในโครงการ เช่น การได้รับสัญลักษณ์น้องโตนด การเข้าร่วมโครงการ Q Restaurant ตอบโจทย์ถึงแหล่งกำเนิดของอาหารปลอดภัย การออกร้านนำเสนออาหาร และสินค้าชุมชน อีกทั้งมีบางพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในโครงการที่ผ่านมามากกว่า ซึ่งเป็นชุมชนที่มีวัตถุดิบเกี่ยวกับการประกอบอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของเพชรบุรี คือ

-ชุมชนพระปรางค์ ในเขตวัดพลับพลาชัย มีสถานที่เป็นศูนย์วิจัยการท่องเที่ยว เป็นชุมชนต้นแบบ

-ชุมชนบ้านถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด ชุมชนก็ได้ขับเคลื่อนในเรื่องของการเป็นชุมชนต้นแบบได้ให้อาจารย์มหาวิทยาลัยมาทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของอาหารในเมืองเพชรบุรี คือแกงหัวตาล เพราะเป็นพื้นที่ที่ปลูกตาล มีผลผลิตจากตาล

-ชุมชนท่องเที่ยวมณีเลื่อน อำเภอเขาย้อย เป็นชุมชน OTOP นวัตวิถี เรื่องผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนที่มีอัตลักษณ์

-ชุมชนนาพันสาม อำเภอเมือง แหล่งผลิตขนมหวานส่งออกไปขายทั่วประเทศ

“ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ การเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารเนี่ยมันก็สร้างเป็นเกียรติประวัติของจังหวัดได้ ถือว่าเป็นโอกาสที่ดีและเป็นนิมิตที่ดีของคนเพชรบุรี เพราะเรามีค่อนข้างที่จะครบวงจรแล้วเรื่องของรสชาติจากทุกพื้นที่”

“การที่เราได้รับเกียรติอันนี้ก็ทำให้เรากลับไปย้อนดูขนมไทยของเรา ว่าอันไหนที่ควรจะฟื้นฟูอันไหนที่ควรจะปรับปรุง เพื่อจะให้มีการสื่อสารหรือการโปรโมทให้เข้าถึงขนมไทยได้มากขึ้น แต่ส่วนมากจะมีชื่อเสียงอยู่แล้วขนมของเราเป็นอัตลักษณ์เป็นเอกลักษณ์ แล้วก็ความละเมียดละไมในการปรุงสูตรลับโบราณต่างๆ”

“หน่วยงานราชการก็ได้จัดเกี่ยวกับอาหารพื้นถิ่น อาจจะจัดที่อุทยานร.4 เขาวังเพชรบุรี หรืออาจจะเป็นลานวัฒนธรรมที่วัดใหญ่สุวรรณาราม โดยทางวัฒนธรรมจังหวัดและพัฒนาชุมชนได้มาเชิญพวกเราเนี่ยให้นำสินค้าชุมชนไปวางจัดจำหน่ายโดยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายให้ ให้เราไปทำขายให้เราไปทำชิมในงาน เขาก็จะคัดเลือกไปว่ามีอะไรเด่นๆ เขาจะดูว่าชุมชนมีอะไรที่ทำกันอยู่ประจำ เข้ามาดูมาชิมมาดูอะไรแล้วรู้สึกถูกใจก็พิจารณาให้นำไปออกร้าน”

3. หลังจากที่เพชรบุรีได้เป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก ส่งผลอย่างไรกับชุมชน

มีคนรู้จักมากขึ้น ชุมชนพื้นที่ด้านนอกมีชื่อเสียงมากขึ้นจากการทำประชาสัมพันธ์ของหลายๆส่วน ส่งผลทำให้มีคนเข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่มาท่องเที่ยวและมาเรียนรู้ มาสนใจสินค้าชุมชน หรือวัตถุประสงค์อื่น มีส่วนทำให้คนในชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอาหารของตน ซึ่งชุมชนในเมืองที่มีชื่อเสียงโด่งดังด้านอาหารมาก่อนแล้ว เช่นข้าวแช่ชาววัง ขนมจีนทอดมัน ก๋วยเตี๋ยวน้ำแดง ลอดช่องน้ำตาลข้น และร้านขนมหวานในเขตเมืองก็มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อชิมอาหารเพิ่มมากขึ้น

“คนในชุมชนบ้านถ้ำรงค์ก็มีความรู้สึกตื่นเต้นบ้างเมื่อมีรายการทีวีหรือดาราเข้ามาถ่ายทำรายการท่องเที่ยวในชุมชนของเรา ปกติมันก็ไม่ใช่ง่ายนะที่จะมีคนเข้ามาถ่ายทำรายการก็เลยทำให้เกิดความรู้สึกว่าบ้านเราก็ดังนะบ้านเราก็ไม่ธรรมดานะ คือเกิดการสร้างกิจกรรมเพิ่มเกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญา ตั้งแต่ขั้นตอนการทำน้ำตาลซึ่งคนที่เขาไม่เคยเห็น เขาก็จะอยากรู้ว่าการทำน้ำตาลเนี่ยมันเป็นอย่างไรหรือทำยังไง คนก็เลยเข้ามาเที่ยวจะถามว่าจริงๆมันมีอะไรไหมมันก็ไม่มีอะไรมันก็พื้นๆแบบนี้แหละ คือความรู้ก็มาจากการทำนั่นแหละมันมาจากประสบการณ์ที่เราทำในชีวิตประจำวันทำในแต่ละวันเราก็เลยมาบอกเล่าให้คนภายนอกเนี่ยรับรู้ได้ เช่นขนมตาลหรือขนมโตนดอะไรแบบนี้แล้วก็ทำกินกันอยู่แล้วในครัวเรือน คือเราทำกินกันในบ้านแล้วพอมีคนมาเที่ยวปุ๊บเราก็เลยได้มีโอกาสได้สอนได้บอกเล่าได้ถ่ายทอดให้คนอื่นได้รู้ ยกตัวอย่างเช่นในสมัยก่อนมีการออกแรงช่วยกันเกี่ยวข้าวเราก็จะทำขนมเลี้ยงคนที่เข้ามาช่วยเราเกี่ยวข้าวกัน อย่างเมื่อก่อนก็เป็นข้าวเหนียวกับลูกตาลโตนดนี่แหละเชื่อมีโรยงาหรือมะพร้าวแล้วก็กินกับข้าวเหนียว”

“ชุมชนเราไม่ได้เน้นกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวแต่เน้นเรื่องผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนมากกว่า ชุมชนเนี้ยที่เป็นที่รู้จักเพราะว่าน่าจะเป็นเรื่องของการขยันโปรโมทมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมอาจจะไม่โดดเด่นเท่าชุมชนอื่นๆในอำเภอเขาย้อย แต่ว่าเราขยันลงสื่อออนไลน์ก็เลยอาจจะทำให้เป็นที่รู้จักมากกว่าที่อื่นๆก็เป็นได้ ของกินในหมู่บ้านเนี่ยก็จะเป็นของกินที่เราใช้ในพิธีกรรมมากกว่าแล้วจะเป็นอาหารที่เป็นอาหารชาวบ้านท้องถิ่นจริงๆ”

“พวกเราที่เป็นชุมชนที่อยู่ในตัวเมืองเพชรบุรี จริงๆแล้วนักท่องเที่ยวก็มาชิมอาหารพวกนี้ก่อนจะมียูเนสโกนะ เพราะว่าเรามีชื่อเสียงมาก่อนแล้ว เลยเหมือนไม่ได้ส่งผลอะไรมากนัก แต่เรื่องความภูมิใจในวิถีความเป็นคนเพชรบุรีก็เพิ่มขึ้น ภูมิใจและดีใจ”

4. ท่านมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนอย่างไร

สำหรับชุมชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในด้านการผลิตวัตถุดิบสำหรับการนำผลิตอาหารคาวหวานจะมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมเหล่านี้อย่างเป็นกิจลักษณะ แต่หากเป็นชุมชนในเมืองที่มีความเกี่ยวข้องน้อยกิจกรรมก็ไม่ปรากฏอย่างชัดเจนคือ

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนบ้านถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาดที่มีการปลูกตาลและผลิตภัณฑ์จากตาล

การจัดกิจกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการทำขนมหวานคือโตนดทอด ก็คือจาวตาลนำมาทอดสามารถเข้ามาลองทำโดยทางชุมชนมีวัสดุให้ สามารถเข้ามาทดลองยีลูกตาล มีการสาธิตวิธีการทำขนมตาล โดยทางชุมชนจัดเตรียมบางส่วนไว้ก่อนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาลองนึ่งจนขนมตาลสุกแล้วก็ทานด้วยตนเองได้ เพราะว่าต้องหมักตาลไว้ก่อนที่จะนำไปนึ่งทำเป็นขนมตาล โดยจะมีชุดสาธิต 1 ชุดและชุดสำหรับให้นักท่องเที่ยวลงมือทำอีก 1 ชุด โดยนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการและที่นี่เราจะไม่ใช้ผงฟูในการทำขนมตาล คือขนมตาลเนี่ยมันฟู จากความร้อนจากแดด เวลาเรานวดพอผสมกันได้ที่แล้วแล้วเราก็นำไปตากแดด ซึ่งทางชุมชนจะจัดตาลที่นวดไว้แล้วถ้าพร้อมที่จะนึ่งให้นักท่องเที่ยวทำได้เลย ในด้านราคามีการคิดเป็นแต่ละกรณี แต่ละกลุ่มตามรายละเอียดที่ตกลงกัน เช่น 1,000 บาทสำหรับการทำกิจกรรม 10 คน กับจำนวนลูกตาล 1 กิโลกรัม นักท่องเที่ยวสามารถมีประสบการณ์ได้ลงมือทำ ได้ชิมแล้วเหลือก็นำกลับบ้านได้ วัตถุดิบในชุมชนทั้งหมดจะเป็นลูกตาลสุก ลูกตาลสด โตนดและน้ำตาล

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวมณีเลื่อน อำเภอเขาย้อย

เนื่องจากเป็นชุมชนเป็นลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ จะมีอาหารบางชนิดที่เป็นของลาวโซ่งที่สามารถจัดกิจกรรมให้ได้โดยต้องมีการพูดคุย ประสานงานจองไว้ล่วงหน้า ถ้าจะเป็นอาหารปกติก็จะจัดอีกแบบนึงแต่ถ้าเป็นอาหารท้องถิ่นเนี่ยก็จะจัดให้เป็นเฉพาะเฉพาะกลุ่ม “อย่างเช่นมีชมรมผู้อาวุโสจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมาศึกษาดูงานแล้วก็จัดให้เนื่องจากเขาต้องการทดลองชิมอาหารท้องถิ่นทางชุมชนเราก็จะจัดให้ ส่วนนี้ก็ต้องประสานกับพัฒนาชุมชนแล้วก็มีการประสานงานติดต่อกับทางชุมชนของเราอีกที สำหรับอาหารพื้นถิ่นจริงๆเนี่ยเนื่องจากเราเป็นลาวโซ่งหรือไทยทรงดำใช่ไหมอาหารที่ขาดไม่ได้จริงๆคือเนี่ยคือแกงหน่อส้ม จริงๆก็คือแกงหน่อไม้ดองเนี่ยแหละแต่ว่าเราเรียกว่าหน่อส้ม โดยเฉพาะหมู่บ้านมณีเลื่อนเนี่ยเป็นหมู่บ้านลาวโซ่งเลยเชียวล่ะ ครัวเรือน 144 หลังคาเรือนเนี่ยเป็นลาวเสียเป็นส่วนมาก อำเภอเขาย้อยในหลายๆตำบลเนี่ยจะมีชื่อเสียงเกี่ยวกับกลุ่มผู้คนที่เป็นลาวนะแล้วก็จะมีกลุ่มผู้คนจากอื่นๆเนี่ยปะปนอยู่บ้างแต่ว่าเขาย้อยเนี่ยเราจะดังเรื่องคนลาวที่เข้ามาอาศัยอยู่ตั้งแต่ก่อนหน้านี้ คนที่เข้ามาใหม่ๆเนี่ยจะเป็นสะใภ้หรือลูกเขยที่เป็นกลุ่มคนอื่นๆเข้ามาปะปนแต่ว่ากลุ่มคนหลักๆเนี่ยก็จะเป็นกลุ่มคนลาวที่อาศัยอยู่แล้วก่อนหน้านี้

5.ท่านมีแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ การส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคตอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากชุมชนเห็นว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยต้องสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในรายละเอียดความโดดเด่นของแต่ละชุมชน สิ่งใดที่สามารถนำมาเป็นจุดขายของในแต่ละพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารพื้นถิ่น อาหารทะเล เรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต

ของชุมชนนั้นๆ ก็ต้องพัฒนาขึ้นมา และเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสประสบการณ์ โดยมีการอำนวยความสะดวกในพื้นที่การสื่อความหมายโดยการใช้ป้ายสื่อความหมาย เพื่อบอกกล่าวเรื่องราวความสำคัญ ความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น หรืออาหารเมนูนั้นเนื่องจากเพชรบุรีมีความโดดเด่นด้านวัตถุดิบในการประกอบอาหาร โดยเฉพาะด้านรสชาต 3 รส ดังนั้นอาหารที่ปรุงออกมาจึงมีเอกลักษณ์มีความแตกต่างจากพื้นที่จังหวัดอื่น

ด้านผู้ประกอบการคิดว่าแผนงานและโครงการที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านหารที่ดี หากสามารถดำเนินการไปได้ในอนาคตเนื่องจากเป็นแผนที่อยู่ในความสนใจของประชากรทั้งโลก เทรนด์อาหารสุขภาพกำลังเป็นที่นิยมเพราะผู้คนใส่ใจกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้นด้วย เช่น โครงการมาตรฐานเกษตรปลอดภัยหรือตรา Q (Quality) เพื่อสร้างความมั่นใจของลูกค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ซึ่งทางสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้ดำเนินการโครงการร้านอาหาร Q ที่เพชรบุรีเป็นแห่งแรก และมอบหมายให้ขยายโครงการให้ครบทุกอำเภอ ๆ ละ 1 แห่ง เป็นอย่างน้อย โดยร่วมมือกับจังหวัดเพชรบุรี หอการค้าจังหวัด สมาคมท่องเที่ยวและสถาบันเกษตรกรแบบบูรณาการ สำหรับร้านอาหารที่จะเข้าร่วมโครงการ Q Restaurant ต้องมีคุณสมบัติหลักๆ คือ มีสุขลักษณะเบื้องต้นที่ดี วัตถุดิบหลักที่ใช้ประกอบอาหารต้องเป็นสินค้า Q หรือเป็นสินค้าที่ผ่านการตรวจรับรอง หรือเป็นสินค้าที่ผู้ผลิตรับรองตนเอง โดยผ่านการตรวจสอบสารพิษตกค้างจากเจ้าหน้าที่ และต้องมีเมนูอาหารที่ใช้วัตถุดิบหลักที่ปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นสินค้าที่ผ่านการตรวจรับรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของแต่ละวัตถุดิบที่ขอการรับรอง

อีกทั้งโครงการการยกระดับร้าน Q Restaurant ให้เป็นร้านอาหาร Q Restaurant ระดับพรีเมี่ยม (Q Restaurant Premium) ซึ่งร้านที่จะได้รับการรับรองให้เป็นระดับพรีเมี่ยม ต้องมีคุณสมบัติ คือ

1) เป็นร้านที่คงสถานะเป็น Q Restaurant ไม่น้อยกว่า 1 ปีงบประมาณ

2) มีผลการประเมินคะแนนตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขการตรวจรับรอง Q restaurant ในทุกหมวด ไม่น้อยกว่า 90%

3) ร้านต้องใช้วัตถุดิบสินค้า Q โดยร้านอาหารหลายเมนู จะต้องใช้วัตถุดิบสินค้า Q ในร้านไม่น้อยกว่า 10 ชนิดขึ้นไป และใช้วัตถุดิบอื่นๆ ในร้านที่เป็นวัตถุดิบปลอดภัย

ส่วนร้านอาหารจานเดียว จะต้องใช้วัตถุดิบหลักในเมนูนั้นๆ เป็นสินค้า Q จำนวน 1 ชนิดขึ้นไป และใช้วัตถุดิบอื่นๆ ที่เป็นส่วนประกอบในเมนูนั้นๆ เป็นวัตถุดิบปลอดภัย

“ต้องประชาสัมพันธ์คือถ้าเราได้ประชาสัมพันธ์ออกไปในจุดเด่นของแต่ละพื้นที่อย่างเช่นชุมชนศาลเจ้าเขาก็จะมีส่วนดีของเขา คือแต่ละอำเภอก็จะมีส่วนดีของแต่ละอำเภอถ้าเราได้ประชาสัมพันธ์ ก็จะทำให้จังหวัดเพชรบุรีของเรามีคนรู้จักเยอะ การพัฒนาจะเกิดขึ้น”

“เราน่าจะประชาสัมพันธ์เป็นกิมมิคควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์ความเป็นตัวตนความเป็นมาของอาหาร ประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนานทำไมถึงมีอาหารอร่อย อาหารที่อร่อยเนี่ยมีเรื่องราวมายังไง ความเป็นตัวตนของเพชรบุรีมีประวัติควบคู่กับอาหารของเราคืออยากจับคู่กันนะค่ะ ทำให้เป็นกิมมิค ให้โชว์ขึ้นมาโดดเด่นกว่าใคร อาจจะมีอาหารที่อื่นอาจจะมีแค่ประวัติศาสตร์ แต่ของเรามีควบคู่กันเลยก็คือเรื่องราวเนี่ยเกิดขึ้นมาตั้งแต่เดิม ถึงมาประสบความสำเร็จในเรื่องอาหารเพราะอะไร เพราะเรามีเรื่องราวประวัติศาสตร์และมี

วัฒนธรรมของความเป็นอยู่ที่ก่อร่างสร้างตัวมาจนถึงทุกวันนี้ เช่นทำไมเข้าแช่ถึงเป็นข้าวแช่ชาววัง เรื่องราวเริ่มต้นมาอย่างไร หรือแกงโตนดที่อื่นไม่มีที่เรามีเป็นเพราะอะไร อาจจะส่งเสริมให้ดังระดับโลกให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเวลาคนจะมาเที่ยวประเทศไทย”

“การประชาสัมพันธ์คิดว่าน่าจะมีการทำป้ายบอกจุดต่างๆ อาหารตรงนี้อร่อยจุดตรงนี้อะไรอร่อยเช่นข้าวแช่เป็นต้น ตรงนี้ข้าวแช่ตรงนี้เนื้อต้มตรงนี้ขนมจีนนะ แล้วก็เชิญคนเก่าๆที่เขารู้เรื่องราวให้มาเล่าประวัติเกี่ยวกับอาหารการกินของเพชรบุรีแล้วก็นำไปประชาสัมพันธ์ ความเป็นมาอย่างไรทำแบบไหนทำยังไงถึงอร่อย จริงๆแล้วเนี่ยของเราเนี่ยการถ่ายทอดมันจะเป็นแบบรุ่นสู่รุ่น เช่นตาลตโนดเนี่ยหลายจังหวัดก็จะมีการปลูกแต่รสชาติ มันจะไม่เหมือนกันดังนั้นต้องรวบรวมข้อมูลว่าทำไมตาลของเรสชาติไม่เหมือนกับที่อื่น มาสรุปแล้วก็ทำให้โดดเด่น”

“การท่องเที่ยวต้องเป็นหลักสำหรับเพชรบุรีแล้วก็ต้องประชาสัมพันธ์ให้เยอะให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแล้วรู้จักเพชรบุรีมากขึ้น ประชาสัมพันธ์ในลักษณะที่ว่าเข้ามาเที่ยวในบ้านเมืองเราและได้เที่ยวด้วยแล้วก็ได้กินอาหารอร่อยด้วย แล้วก็จะได้รู้ศิลปะเราก็จะอยากได้การเป็นเมืองที่เรียนรู้ เพราะว่าเราเหมือนอยุธยาที่มีชีวิตเพราะว่าเพชรบุรีเนี่ยมีกลุ่มศิลปะที่มากมาย มีทุกตำบลมีทุกแขนง ชุมชนนั้นต้องมีครูภูมิปัญญาอยู่แล้วก็มีศิลปะท้องถิ่นของเขา ถ้ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีเยอะรายได้มันก็จะตามมากระจายสู่ชุมชน แล้วก็คนในจังหวัดก็จะมีความสุขด้วย แล้วก็ทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ท่องเที่ยวมาแล้วจับต้องงานศิลปะของเราได้ด้วย ถามว่าอยากให้เป็นยังไงเราก็อยากทำให้เมืองเพชรบุรีมีชีวิต ทำให้เพชรบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวและได้เรียนรู้ด้วยจะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับจังหวัดและกระจายรายได้สู่ชุมชน”

“อยากได้มีโอกาสเชิญชวนให้เข้ามาเรียนรู้ศึกษาในชุมชนว่าคนสมัยก่อน มีวิถีชีวิตอย่างไรอยากให้คนภายนอกได้เห็นตรงนี้แม้ว่ามันจะไม่เหมือนเดิมแต่ก็ได้เรียนรู้หรือว่าได้สัมผัสบ้าง แล้วก็จะได้ลงมือทำของตนเองด้วยตัวเองอันนี้มันคือเสน่ห์ของที่นี่ของวิถีชีวิตแบบชาวบ้านจริงๆ ได้มาสนุกสนานได้มาลงมือทำได้ลองเรียนรู้ลองผิดลองถูกสนุกสนานกันเอง อย่างเช่นได้ลองมาทำขนมตาลหรือได้ลองทอดโตนด พอได้เข้ามาทำปุ๊บแล้วเนี่ยก็จะไปบอกต่อไปเล่าประสบการณ์ไปเล่าความประทับใจให้คนอื่นได้ฟังแล้วก็อาจจะทำให้คนอื่นเนี่ยอยากเข้ามาท่องเที่ยวมาเรียนรู้ของชุมชนของเราเพิ่มขึ้นได้ หรือเขาอาจจะอยากไปลองไปทำกินเองก็ทำได้จากที่เขาลองมาทำขนมในชุมชนแล้ว คือเป้าหมายนอกจากนี้ก็นับว่าเป็นการช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเพราะว่าอนุรักษ์อย่างเดียวเนี่ยมันไม่รอดหรอก เพราะว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่เนี่ยจะเป็นอาชีพเกษตรกรรมแล้วก็มีเรื่องท่องเที่ยวเนี่ยทำเป็นรายได้เสริมขึ้นมา อย่างเช่นมีผลไม้มาขายมังคุดชมพู่หรือมะม่วงหรือของที่มีในสวนเนี่ยก็เอามาขายเวลานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน คือถ้าเราอนุรักษ์อย่างเดียวมันก็ไม่รอดมันก็ต้องมีการส่งต่อหรือทำอะไรให้มันมีมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อทำให้เกิดรายได้กับชุมชนด้วย”

6. สิ่งใดที่เป็นปัญหาและอยากให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมหรือช่วยเหลือ

โดยรวมด้านปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ทางชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้เห็นถึงปัญหา เพราะเป็นการทำงานร่วมกันร่วมแรงร่วมใจกัน การยินดีให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐเพื่อให้จังหวัดเพชรบุรีมีชื่อเสียงในระดับโลก แต่มีการสะท้องถึงปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาคือ

ปัญหาแรกที่ชุมชนคำนึงเห็นคือเรื่องความยั่งยืนและความต่อเนื่องของนโยบายจากภาครัฐ การเกิดรอยต่อของการบริหารงาน เท่าที่ผ่านมาเมื่อเปลี่ยนรัฐบาลเปลี่ยนขั้วทางการเมือง หรือแม้แต่ในส่วนของการบริหารงานระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นนายกอบต.หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการความใส่ใจแต่ละพื้นที่ไม่เท่ากัน ความต่อเนื่องของกิจกรรมที่ขาดหายไป เช่นในเรื่องของการโปรโมทหรือการทำประชาสัมพันธ์ การทำการตลาดหานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ในช่วงต้นโครงการประสบความสำเร็จเนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์แต่หลังจากนั้นก็ลดน้อยลง ส่งผลต่อรายได้เสริมที่ประชาชนเคยได้รับจากการท่องเที่ยวที่ขาดหายไป จึงทำให้ประชาชนที่เคยมีส่วนร่วมหันไปทำอย่างอื่น เพราะรู้สึกว่าไม่คุ้มค่ากับเวลา

อีกทั้งเรื่องของงบประมาณที่ลงสู่ชุมชน ที่ต้องการสนับสนุนมากขึ้นในการจัดหาอุปกรณ์ในการผลิตการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพราะการที่ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้แต่หากไม่มีอุปกรณ์ในการผลิตมันก็ไม่สามารถไปต่อได้ และอุปกรณ์การผลิตบางชนิดมีราคาสูงเกินแรงกำลังที่ประชาชนจะสามารถจัดหาเองได้ ดังนั้นเรื่องการสนับสนุนอย่างครบวงจรจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ในบางชุมชนเช่นมณีเลื่อนที่ไม่สามารถไปต่อได้ เนื่องจากไม่ใช่พื้นที่ท่องเที่ยวถึงแม้จะมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐมาเป็นระยะเวลานาน แต่เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวทำได้ยากเนื่องจากไม่มีสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ สิ่งที่สามารถให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐได้จะเป็นเรื่องของการออกร้านเพื่อนำเสนออาหารในพื้นที่เช่นแกงหน่อส้ม ผักจุ๊บ แกงหัวตาล และขนมพื้นถิ่นก็มีอย่างเช่นขนมควายลุยในโครงการต่างๆที่ภาครัฐจัดขึ้น

“โครงการต่างๆจะทำอย่างไรให้มันยั่งยืน จะต่อยอดยังไงจะส่งเสริมยังไงจะหาคนยังไงที่เข้ามาจัดการดูแล เพราะว่ามันต่อยอดตลอด สมมุติว่าพอเปลี่ยนรัฐบาลทีผมมองว่ามันก็ต้องเปลี่ยนและเรื่องการสนับสนุนการส่งเสริมหรือว่านโยบายจากทางราชการ นโยบายอาจจะเปลี่ยนอาจจะไปมองเรื่องอื่นไปแล้วไม่มองเรื่องแบบนี้แล้ว รอยต่อตรงนี้ก็คือปัญหา ปัญหาที่มันไม่ต่อเนื่องอย่างอื่นเรื่องอื่นมันไม่มีปัญหา เรื่องวัตถุดิบเรื่องคนเนี่ยเขาก็มีอยู่แล้วในการที่จะพัฒนาหรือว่าทำกิจกรรมให้กับท่องเที่ยวได้ อาหารต้นทุนวัตถุดิบมีตลอดเพียงแต่ว่าเรื่องนโยบายเนี่ยเป็นอะไรที่เราสะดุดอยู่ตลอดการส่งเสริมการมันไม่ต่อเนื่องอย่างเช่นแค่เปลี่ยนนายกท้องถิ่นแค่นี้ เนี่ยอะไรแบบนี้ผมมองว่ามันเป็นอะไรที่มันไม่ยั่งยืนเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา แต่ถ้าเป็นเรื่องอาหารรับประกันว่าของเราเนี่ยยั่งยืนแน่นอน เพราะว่าของเราในมันต่อกันรุ่นสู่รุ่นอยู่เรื่อยมา อยากให้ภาครัฐเนี่ยสานต่อด้วยนโยบายของเก่าหรือจะปรับให้มันดีขึ้นกว่าเดิมก็ไม่เป็นไร แบบนี้ผมว่าดีแล้วชุมชนดูแลกันเองมันก็ดี เพราะว่ายังกลุ่มตลาดบนหรือกลุ่มไฮโซเขาก็ไม่มาดูชุมชนกันอยู่แล้วแต่คนที่จะมาดูเราเนี่ยก็จะเป็นกลุ่มที่เขาชอบดูเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวบ้าน มันมีอยู่หลายกลุ่มอย่างราชการเนี่ยเขาก็ หลังจากออกงานราชการก็อยากใช้ชีวิตอยู่บ้านปลูกผักปลูกหญ้าก็เข้ามาเรียนรู้ศึกษาชุมชนเพื่อจะนำไปใช้กับบ้านตนเองบ้าง”

“อยากได้ทุนส่งเสริมจากภาครัฐมาช่วยในการซื้อเครื่องมือหรือช่วยพัฒนากิจกรรมของชุมชน เข้ามาช่วยเหลือเรื่องวัสดุของชุมชน คือวัสดุบางอย่างเนี่ยมันอาจจะราคาสูงถ้าภาครัฐเข้ามาช่วยก็อาจจะทำให้ชุมชนเนี่ยทำอะไรได้มากขึ้น ส่วนใหญ่นะผมมองว่าจะหมดไปกับการอบรมจากโรงแรมจากอาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่างๆซะเยอะ แต่ว่าเราได้ความรู้มาก็จริงแต่เราไม่มีกำลังหรือมีต้นทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่จะมาสร้างรายได้ เราไม่มีทุนมาเสริมตรงนี้ สุดท้ายมันก็เดินต่อไปไม่ได้ บางทีพวกอาจารย์คือมาให้

ความรู้ถ่ายทอดความรู้ให้ชาวบ้านเนี่ยก็ควรจะหาคนมาเที่ยวชุมชนให้กับชาวบ้านด้วย คือไม่ว่าจะโปรโมทอะไรก็แล้วแต่ คือจริงๆมันก็มีนะ แต่ว่ามันไม่ต่อเนื่องคือช่วงแรกอ่ะบูมมีคนเข้ามาเที่ยวในชุมชน มาใหม่ๆตอนแรกๆนะคนมาดูงานในชุมชนเต็มเลยเดี๋ยวพัฒนาชุมชนก็เอาคนนั้นคนนี้มาดูงานแต่พอผ่านไป 1 ปีก็เงียบหายไม่มีคนมาศึกษาดูงานเหมือนเดิม”

“ผมอยากให้มันเป็นแบบยั่งยืนระยะยาวมีการส่งเสริมชุมชนกันไปเรื่อยๆ มีคนเข้ามาโปรโมทชุมชนมาถ่ายทำหรือมาทำรายการหรืออาจจะเป็นธกส.เข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมบ้าง ชุมชนเราก็มีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้นด้วยการใช้คนมีชื่อเสียงมาเที่ยวชุมชนแล้วคนก็เห็นก็เลยอยากเกิดมาเที่ยวบ้าง อย่างเช่นธกส.เข้ามาทำสื่อต่างๆก็เป็นการช่วยโปรโมทชุมชน”

“เพราะว่าทางชุมชนของเราเนี่ยไม่มีแหล่งท่องเที่ยวหลักๆ เราเด่นในเรื่องสินค้าเราก็เลยปฏิเสธว่าเราไม่เดินต่อเรื่องท่องเที่ยวแล้ว เราขอเป็นเครือข่ายร่วมดีกว่าถ้ามีงานหรือมีการออกร้านที่ไหนเรายินดีเข้าไปช่วยเหลือให้ความร่วมมือ แต่ถ้าจะเข้ามาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจริงๆเนี่ยคือมันไม่มีไงคะ คิดว่าถ้ามาลงทุนกับชุมชนของเราเนี่ยถ้ามันไม่มีอะไรเกิดขึ้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมันก็ไม่น่าจะคุ้มกับสิ่งที่ลงทุนไป ส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักหรือไปอยู่ในเพจต่างๆของจังหวัดเพชรบุรีเนี่ยเพราะว่าเวลามีงานเนี่ยชุมชนก็จะเอาสินค้าไปจำหน่ายไปออกร้านแล้วก็จึงทำให้ไปอยู่ในเพจต่างๆของจังหวัดเพชรบุรี เวลาไปออกร้านก็จะเป็นพวกอาหารอย่างเช่นแกงหน่อส้ม ผักจุ๊บ แกงหัวตาลเป็นต้น ขนมพื้นถิ่นก็มีอย่างเช่นขนมควายลุยเป็นต้น คืองานวัฒนธรรมจังหวัดเนี่ยเขาจะออกร้านออกบูธทุกปีก็ชุมชนมณีเลื่อนของเราเนี่ยไปมีส่วนร่วมในตรงนี้ก็เลยทำให้มันมีเลื่อนเนี่ยเป็นที่รู้จักมากขึ้นของคนภายนอก”

ข้อเสนอแนะถึงภาครัฐหรือนักท่องเที่ยวที่อยากมาเที่ยวในชุมชน

ช่วงแรกๆของการบุกเบิกและชุมชนนวัตวิถีเนี่ยก็จะมี 3 ชุมชนด้วยกัน คือ มณีเลื่อน คีรีวง หนองประดู่เราคุยกันเราจะทำเป็นเครือข่ายกัน เราตั้งชื่อกันว่าคีรีมณีประดู่ ถ้าทั้ง 3 หมู่บ้านรับศึกษาดูงานเราสามารถที่จะหมุนเวียนกันได้ เหมือนกับว่าหารายได้เข้าหมู่บ้านเข้าชุมชนช่วยกัน อย่างเช่นดูงานเศรษฐกิจพอเพียงให้ดูที่บ้านประดู่แต่ถ้าไหว้พระให้มาที่บ้านมณีเลื่อน เนื่องจากที่นี่มีโบสถ์เก่าแก่อายุ 200 กว่าปีแล้วแล้วก็ไปหมู่บ้านคีรีวงไปศึกษาธรรมชาติ คีรีวงเนี่ยจะมีพระองค์ใหญ่อยู่บนภูเขา คือเรามีเส้นทางเชื่อมหาติดต่อกันทั้ง 3 หมู่บ้านเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้เลย ณวันนั้นในอดีตเราเคยรับทัวร์รถบัสถึง 6 คันแล้วก็เวียนกันทั้ง 3 หมู่บ้านในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ปัจจุบันหลังจากโควิดเนี่ยก็มีติดต่อเข้ามาเหมือนกันประมาณ 200 กว่าคนแต่ว่าผู้ใหญ่บ้านเนี่ยถามลูกทีมแล้วว่าเราจะต้อนรับคณะดูงานนี้ไหมต้อนรับได้ไหวไหม ปรากฏว่าลูกบ้านลูกทีมเนี่ยบอกว่าไม่สามารถจะต้อนรับได้ไม่สามารถจะต้อนรับไหวก็เลยปฏิเสธไป คือไม่ได้มาทำอะไรมากแค่แวะมาในหมู่บ้านประมาณ 1 ชั่วโมงแต่ว่าทางชุมชนเราไม่สามารถรับได้ทันรับไหวได้จริงๆ แต่ถ้าเป็นคณะซักประมาณ 1-2 รถตู้เนี่ยก็อาจจะดูแลจัดการได้ง่ายในการต้อนรับที่เข้ามาในชุมชน ส่วนใหญ่ที่เข้ามาเนี่ยจะเป็นกลุ่มดูงานมากกว่าจะไม่ใช่นักท่องเที่ยวโดยตรง จะยังไม่มีแบบว่าหิ้วกระเป๋ามาหรือเจาะจงเดินทางเข้ามาจากมาพักมณีเลื่อนอะไรแบบนี้นะยังไม่มียังไม่ใช่ แต่ตอนนี้ชุมชนก็ยังเป็นเครือข่ายกับทางจังหวัดอยู่เวลามีงานอะไรต่างๆ คือถ้าจะทำแบบชุมชนอย่างที่พี่เคยไปศึกษาดูงานมาที่ชลบุรีตะเคียนเตี้ยเนี่ยเราต้องมีความพร้อมเหมือนเขามีต้นทุนมีวัตถุดิบมีกิจกรรมมีสถานที่อะไรต่างๆให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวได้แล้วถึงจะทำแบบเขาได้นะแต่ว่ามณีเลื่อนของเรามันยังไม่ได้ถึงในระดับนั้น

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัย จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมี 2 ชุดคือ ชุดที่ 1 ใช้สัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ และชุดที่ 2 ใช้สัมภาษณ์หน่วยงานภาคประชาชน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคประชาชน ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี คือ มีความเห็นว่า ไม่ได้พบสภาพปัญหา หรืออุปสรรคใดๆ ในการปฏิบัติงานในโครงการ พบว่าทั้ง 2 หน่วยงานพยายามมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เมืองเพชรบุรีให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการยอมรับจากยูเนสโก มีความภาคภูมิใจในการยอมรับที่เกิดขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันช่วยกันทำงานและฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคซึ่งไม่มองเป็นอุปสรรค เพราะการมองจุดหมายในการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน คือพยายามช่วยกันพัฒนาในทุกภาคส่วนของจังหวัด รวมไปถึงจุดหมายสุดท้ายคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชากรในจังหวัด และผลักดันจังหวัดเพชรบุรีให้เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในระดับโลก

ส่วนของข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จะมีด้วยกัน 4 ประเด็นคือ

1. การประชาสัมพันธ์และการร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยต้องสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในรายละเอียดความโดดเด่นของแต่ละชุมชน สิ่งใดที่สามารถนำมาเป็นจุดขายของในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารพื้นถิ่น อาหารทะเล เรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ ทุกฝ่ายก็ต้องช่วยพัฒนาขึ้นมา และเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสประสบการณ์ โดยมีการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ควบคู่ไปด้วยทั้งสาธารณูปโภค ถนน การเข้าถึงชุมชนที่ปลอดภัยและสะดวก การสื่อความหมายโดยการใช้ป้ายสื่อความหมาย หรือการใช้ปราชญ์ชาวบ้านในการเล่าเรื่องราวและต้องคงในเรื่องปราชญ์ชาวบ้านให้ยั่งยืนเพื่อบอกกล่าวเรื่องราวความสำคัญ

ความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัด ในชุมชนที่ใกล้เคียงกันสามารถเดินทางท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายได้

2. การดำเนินโครงการที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารที่ดีหากสามารถดำเนินการไปได้ในอนาคตเนื่องจากเป็นแผนที่อยู่ในความสนใจของประชากรทั้งโลก เทรนด์อาหารสุขภาพกำลังเป็นที่นิยมเพราะผู้คนใส่ใจกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้นด้วย เช่น โครงการมาตรฐานเกษตรปลอดภัยหรือตรา Q (Quality) เพื่อสร้างความมั่นใจของลูกค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค

3. เรื่องความยั่งยืนและความต่อเนื่องของนโยบายจากภาครัฐ การเกิดรอยต่อของการบริหารงานเท่าที่ผ่านมาเมื่อเปลี่ยนรัฐบาลเปลี่ยนขั้วทางการเมือง หรือแม้แต่ในส่วนของการบริหารงานระดับท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นนายกอบต.หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการ ให้ความใส่ใจแต่ละพื้นที่ไม่เท่ากัน ความต่อเนื่องของกิจกรรมที่ขาดหายไป เช่นในเรื่องของการพัฒนาเส้นทางการเดินทางปรับปรุงถนน การโปรโมทหรือการทำประชาสัมพันธ์ การทำการตลาดหานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ในช่วงต้นโครงการประสบความสำเร็จเนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ไม่ต่อเนื่องขาดหายไป รวมไปถึงงบประมาณที่ลงสู่ชุมชน ที่ต้องการสนับสนุนมากขึ้นในการจัดหาอุปกรณ์ในการผลิต การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพราะการที่ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้แต่หากไม่มีอุปกรณ์ในการผลิตก็ไม่สามารถไปต่อได้ และอุปกรณ์การผลิตบางชนิดมีราคาสูงเกินแรงกำลังที่ประชาชนจะสามารถจัดหาเองได้ ดังนั้นเรื่องการสนับสนุนอย่างครบวงจรจึงเป็นสิ่งสำคัญ

4. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัด ในชุมชนที่ใกล้เคียงกันสามารถเดินทางท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายได้ เช่นชุมชนมณีเลื่อน คีรีวง หนองประดู่ เนื่องจากในบางชุมชนไม่ใช่พื้นที่ท่องเที่ยวแต่สามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ได้ สามารถผลิตสินค้าท้องถิ่นแต่ในชุมชนใกล้เคียงมีพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้นควรร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปทุกท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ข้อ 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยพบว่า ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในหลากหลายระดับ และหลากหลายกิจกรรม ทางภาครัฐได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน บทบาทที่สำคัญของภาครัฐคือการเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ และภาคเอกชนเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน แต่เนื่องจากปัจจุบันยังอยู่ในส่วนของการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกปีแรก จากแผนงานที่ต้องปฏิบัติ 5 ปี ดังนั้นในส่วนของการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติงานและการประเมินผลในบางส่วนจึงมีการจัดการไปแล้วจากกิจกรรมในโครงการแผนงานปีแรกบางส่วน ซึ่งการปฏิบัติงานในปีแรกเช่นขั้นที่ 1 การวางแผนในการสร้างรับรู้ให้กับภาคีเครือข่าย การใช้มาสคอตเพื่อการประชาสัมพันธ์ และภารกิจหนึ่งที่จะขับเคลื่อนคือการเชิญชวนให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ ทั้งโรงแรมหรือร้านอาหารทั่วไป ได้ใช้เมนูผลิตผลทางการเกษตรของจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงอาหารทะเลในพื้นที่ มาปรุงเป็นอาหาร ตามเมนูที่ผู้ประกอบการได้สร้างสรรค์ขึ้นมา การวางแผนงานและโครงการเช่นโครงการจัดทำมาตรฐานชุมชนและอัตลักษณ์อาหารในพื้นที่ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการด้านอาหารสู่อาหารปลอดภัย โครงการสร้างงานอาชีพเชิงสร้างสรรค์จากวัสดุในท้องถิ่น การจัดประชาพิจารณ์การร่วมกันตัดสินใจ เรื่องต้องการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกในด้านใดจาก 7 ด้าน ซึ่งผลออกมาเป็นด้านอาหาร

หน่วยงานภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ การเข้าร่วมกิจกรรมการจัดงานในแต่ละโครงการที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการรับรู้และเป็นกระบอกเสียงช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก มีส่วนร่วมในความภาคภูมิใจในความสำเร็จของจังหวัดที่ได้รับการยอมรับจากยูเนสโกซึ่งเป็นการยอมรับในระดับโลก ซึ่งภาคประชาชนและชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือและช่วยสนับสนุนในทางที่สามารถทำได้ ส่วนของผู้ประกอบการไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือใหญ่ ซึ่งนอกจากการร่วมในความภาคภูมิใจแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นในปีแรก ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาเมนูในร้านอาหารโดยใช้วัตถุดิบที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัด และเมนูโบราณให้กลับมาเสริมประสบการณ์ให้กับผู้ใช้บริการ เช่น การจัดมาตรฐานเพื่อได้รับสัญลักษณ์น้องโตนด การเข้าร่วมโครงการ Q Restaurant ตอบโจทย์ถึงแหล่งกำเนิดของอาหารปลอดภัย การออกร้านนำเสนออาหาร และสินค้าชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

1. ภาครัฐ ได้แก่ การจัดทำแผนงานเพื่อเข้าไปพัฒนาส่งเสริมชุมชนหรือทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ตามแผนงานและโครงการในปีต่อๆไปที่วางไว้เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเป็นไปตัวชี้วัดและเกณฑ์ของยูเนสโก ซึ่งต้องมีเรื่องของการพัฒนาไปบนพื้นฐานของความยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ซึ่งปรากฏในแผนการปฏิบัติงานระยะเวลา 5 ปี ซึ่งมีทั้งแผนงานในระดับท้องถิ่นและระดับโลก เช่นโครงการจัดทำมาตรฐานชุมชนและอัตลักษณ์อาหารในพื้นที่ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการด้านอาหารสู่อาหารปลอดภัย โครงการที่สนับสนุนการเป็นเมืองสร้างสรรค์ระดับจังหวัด ได้แก่ การจัดเทศกาลขนมไทย–ขนมโลก การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืนเพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรี สู่เมืองสร้างสรรค์ ซึ่งนำร่องที่ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนตลาดใหม่ และชุมชนจัดเกาะ โดยมีกระบวนการศึกษาด้านศิลปะและศิลปะประยุกต์เพื่อนำมายกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบและเมนูอาหารประจำถิ่น ด้านกายภาพได้ฟื้นฟูและส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว พัฒนาชุมชนต้นแบบสู่การยกระดับเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมเพื่อสืบทอดคุณค่าประวัติศาสตร์

โครงการที่สนับสนุนการเป็นเมืองสร้างสรรค์ระดับสากล ได้แก่ โครงการเทศกาลอาหารนานาชาติ “East Meets West @Phetchaburi” โดยเป็นความร่วมมือของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ชมรมเชฟเพชรบุรี ชมรมท่อคัวชะอำ-หัวหิน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของเชฟที่มีชื่อเสียงของแต่ละประเทศนำไปสู่การเป็นเครือข่ายพันธมิตร โดยการเชิญเชฟที่มีชื่อเสียงระดับ โลก 7-10 คน เพื่อมาปรุงอาหารโดยใช้อัตลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี การดำเนินการถ่ายทำเป็นรายการโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่ไปทั่วโลก

2. ภาคประชาชน เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ต้องให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์และการร่วมแรงร่วมใจ โดยต้องสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในรายละเอียดความโดดเด่นของแต่ละชุมชน สิ่งใดที่สามารถนำมาเป็นจุดขายของในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารพื้นถิ่น อาหารทะเล เรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ ก็ต้องพัฒนาขึ้นมา และเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสประสบการณ์ โดยมีการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ควบคู่ไปด้วยทั้งสาธารณูปโภค ถนน การเข้าถึงชุมชน

ที่ปลอดภัยและสะดวก การสื่อความหมายโดยการใช้ป้ายสื่อความหมาย หรือการใช้ปราชญ์ชาวบ้านในการเล่าเรื่องราวและต้องคงในเรื่องปราชญ์ชาวบ้านให้ยั่งยืนเพื่อบอกกล่าวเรื่องราวความสำคัญ ความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น หรืออาหารเมนูนั้นเนื่องจากเพชรบุรีมีความโดดเด่นด้านวัตถุดิบในการประกอบอาหาร โดยเฉพาะด้านรสชาติ 3 รส ดังนั้นอาหารที่ปรุงออกมาจึงมีเอกลักษณ์มีความแตกต่างจากพื้นที่จังหวัดอื่น

ด้านผู้ประกอบการคิดว่าแผนงานและโครงการที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารที่ดี หากสามารถดำเนินการไปได้ในอนาคตเนื่องจากเป็นแผนที่อยู่ในความสนใจของประชากรทั้งโลก เทรนด์อาหารสุขภาพกำลังเป็นที่นิยมเพราะผู้คนใส่ใจกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้นด้วย เช่น โครงการมาตรฐานเกษตรปลอดภัยหรือตรา Q (Quality) เพื่อสร้างความมั่นใจของลูกค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ซึ่งทางสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้ดำเนินการโครงการร้านอาหาร Q ที่เพชรบุรีเป็นแห่งแรก

การอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากชุมชนและผู้ประกอบการให้ข้อเสนอแนะว่าในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาสู่เมืองสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี การประชาสัมพันธ์และการร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยต้องสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในรายละเอียดความโดดเด่นของแต่ละชุมชน สิ่งใดที่สามารถนำมาเป็นจุดขายของในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารพื้นถิ่น อาหารทะเล เรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ ทุกฝ่ายก็ต้องช่วยพัฒนาขึ้นมา และเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสประสบการณ์ โดยมีการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ควบคู่ไปด้วยทั้งสาธารณูปโภค ถนน การเข้าถึงชุมชนที่ปลอดภัยและสะดวก การสื่อความหมายโดยการใช้ป้ายสื่อความหมาย หรือการใช้ปราชญ์ชาวบ้านในการเล่าเรื่องราวและต้องคงในเรื่องปราชญ์ชาวบ้านให้ยั่งยืนเพื่อบอกกล่าวเรื่องราวความสำคัญ ความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัด ในชุมชนที่ใกล้เคียงกันสามารถเดินทางท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายได้ การดำเนินโครงการที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารที่ดี หากสามารถดำเนินการไปได้ในอนาคตเนื่องจากเป็นแผนที่อยู่ในความสนใจของประชากรทั้งโลก เทรนด์อาหารสุขภาพกำลังเป็นที่นิยมเพราะผู้คนใส่ใจกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้นด้วย เช่น โครงการมาตรฐานเกษตรปลอดภัยหรือตรา Q (Quality) เพื่อสร้างความมั่นใจของลูกค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับกุลแก้ว คล้ายแก้ว, ภัทริศร์ ถนอมสิงห์และรพีพงศ์ อินต๊ะสืบ (2564:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและการพัฒนาโมเดลการจัดการท่องเที่ยวโดยเครือข่ายชุมชนบ้านไม้ขาว เชื่อมโยงภูเก็ตเมืองมรดกโลกเมืองสร้างสรรค์

วิทยาการอาหาร พบว่าชุมชนมีศักยภาพสามารถนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีอยู่ มาประกอบกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่หลากหลายและสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมกับภูเก็ตเมืองมรดกโลกเมืองสร้างสรรค์วิทยาการอาหาร ชุมชนมีความสามารถร่วมกลุ่มทำกิจกรรมการการท่องเที่ยวและร่วมกับส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะของเครือข่าย โดยจัดให้มีศูนย์กลางเครือข่ายชุมชน จากการร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนนั้น และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนและเป็นต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงเมืองภูเก็ต ซึ่งเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหารโดยองค์การยูเนสโกได้

วัตถุประสงค์ข้อ 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีนั้น ผู้เกี่ยวข้องมองว่าตนเองได้มีส่วนร่วมในบริบทที่แตกต่างกัน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลากหลายระดับ และหลากหลายกิจกรรม มีส่วนร่วมในการรับรู้และเป็นกระบอกเสียงช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก มีส่วนร่วมในความภาคภูมิใจในความสำเร็จของจังหวัดที่ได้รับการยอมรับจากยูเนสโกซึ่งเป็นการยอมรับในระดับโลก ส่วนหน่วยงานทางภาครัฐได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติงานและการประเมินผลอย่างครบวงจร ซึ่งบทบาทที่สำคัญของภาครัฐคือการเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ และภาคเอกชนเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับเมทินี ทะนงกิจ (2561:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทางานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (2) การบริหารจัดการภายในองค์การ (3) คุณลักษณะของบุคลากร และปัจจัยร่วม 2 ประการ คือ (1) ความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ (2) ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้จากปัญหา และปิรันธ์ ชิณโชติ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งที่พบว่า การจะพัฒนาสวนผึ้งให้ก้าวสู่การเป็นเมืองที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น ต้องสามารถนำจุดเด่นของสวนผึ้งมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่างๆให้ประสานสอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรมนำมาสร้างนวัตกรรมการสร้างสรรค์ ออกมาเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าหรือบริการการท่องเที่ยวใหม่ๆ โดยความร่วมมือจากทั้งผู้ประกอบการและชุมชน โดยสามารถสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และยังสอดคล้องกับกฤษฎิวัชร ชวลิตานนท์และเพ็ชราภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ (2565) ที่พบว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์อันแท้จริง ซึ่งได้มาจากเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านศิลปะ มรดกวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะ เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม ด้านปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนแสดงให้เห็นถึงบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาชุมชนด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่เข้ามาศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา ร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงออกในรูปแบบของการสร้างความร่วมมือร่วมปฏิบัติงาน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม รวมถึง

การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม และรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

การจัดทำแผนงานเพื่อเข้าไปพัฒนาส่งเสริมชุมชนหรือทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นตามแผนงานและโครงการในปีต่อ ๆ ไปที่วางไว้เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเป็นไปตัวชี้วัดและเกณฑ์ของยูเนสโก ซึ่งต้องมีเรื่องของการพัฒนาไปบนพื้นฐานของความยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด อีกทั้งภาคประชาชนมองว่าการประชาสัมพันธ์และการร่วมแรงร่วมใจ โดยต้องสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในรายละเอียดความโดดเด่นของแต่ละชุมชน ดึงจุดเด่นที่สามารถนำมาเป็นจุดขายของในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารพื้นถิ่น อาหารทะเล เรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชนนั้น ๆ ก็ต้องร่วมกันพัฒนาขึ้นมา โดยมีการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ควบคู่ไปด้วย การเข้าถึงชุมชนที่ปลอดภัยและสะดวก การสื่อความหมายโดยการใช้ป้ายสื่อความหมาย หรือการใช้ปราชญ์ชาวบ้านในการเล่าเรื่องราวและต้องคงในเรื่องปราชญ์ชาวบ้านให้ยั่งยืนเพื่อบอกกล่าวเรื่องราวความสำคัญ ความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณภา บุญประกอบ และคณะ (2560)ที่พบว่า อาหารมีความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นการสร้างประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวในการเรียนรู้วัฒนธรรมสังคมและวิถีชีวิตส่วนการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีการนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อาหารท้องถิ่น การเยี่ยมชมแหล่งผลิตอาหาร ก็สามารถทำให้สัมผัสถึงประสบการณ์ในการท่องเที่ยวจึงควรมีกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจและความทรงจำที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีปัจจัยการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดการป้องกันความเสี่ยงจากภัยพิบัติ จากปัจจัยภาวะภัยคุกคามที่ไม่คาดคิด เช่นภาวการณ์เกิดโรคระบาดอย่างเช่นโควิด 19 หรือการเกิดภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบด้านความเสียหายเป็นวงกว้าง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการกลับมาจัดการท่องเที่ยวหลังสภาวะนั้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

กฤษฎิวัชร ชวลิตานนท์และเพ็ชราภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ. (2565).ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 11(2), 82-90.

กุลแก้ว คล้ายแก้ว, ภัทริศร์ ถนอมสิงห์และรพีพงศ์ อินต๊ะสืบ. (2564). ท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและการพัฒนาโมเดลการจัดการท่องเที่ยวโดยเครือข่ายชุมชนบ้านไม้ขาว เชื่อมโยงภูเก็ตเมืองมรดกโลกเมืองสร้างสรรค์วิทยาการอาหาร.วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น, 8 (4), 83-94.

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560–2564). กรุงเทพ มหานคร: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.

เขมจิรา หนองเป็ด, สุวภัทร ศรีจองแสง และยุวดี จิตต์โกศล. (2562). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 15(2), 276-338.

จีระนันท์ ทองสมัคร และคณะ. (2556). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วารสารบริการและการท่องเที่ยวไทย, 8(2), 91-104.

ชัยณรงค์ ศรีรักษ์. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมรดกภูมิปัญญาชุมชนบ้านโนนทัน จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 18(1), 86-111.

ญาณภา บุญประกอบ และคณะ. (2560). อาหารพื้นถิ่นกับกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง จังหวัดชัยนาท. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(พิเศษ), 93-108.

ฐิติภา บำรุงศิลป์ และคณะ. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์/ต่อยอดวัฒนธรรมลาวครั่ง บ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 18(1), 45-61.

ฐิติมา อังกุรวัชรพันธุ์ และกิ่งกนก เสาวภาวงศ์ (2561). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(20), 29–42.

ณัฏฐพัชร มณีโรจน. (2560). “การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน”. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย. นานาชาติ. 13(2), 25-46.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี. กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.

นนทวรรณ ส่งเสริม. (2560). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นาฬิกอติภัค แสงสนิท. (2558) การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวไทย. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร:กรุงเทพฯ.

บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ปิรันธ์ ชิณโชติ และธีระวัฒน์ จันทึก. (2559, มกราคม–เมษายน). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9 (1),258-268.

มุทริกา พฤกษาพงษ์. (2555). “เที่ยวอย่างเข้าใจไปกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.” ผู้จัดการออนไลน์.

เมทินี ทนงกิจ, ฐาศุกร์ จันประเสริฐ, และศยามล เอกะกุลานันต์. (2561). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเชี่ยว. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 14(1), 77-109.

พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

พจนา สวนศรี, และสมภพ ยี่จอหอ. (2556). คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ, สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน.

ฟองจันทร์หลวงจันทร์ดวง, สุรชัย กังวล, และวราภรณ์นันทะเสน. (2561). ศักยภาพชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 8(2), 69-71.

ยุวดี จิตต์โกศล. (2561). การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ ชุมชนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 14(2), 50-86.

รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, ราเมศร์ พรหมชาติ, นรินทร์ เจตธำรง, วีรากร รัตกูล และกนกเกล้า แกล้วกล้า. (2560). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความสุขมวลรวมของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารสหวิทยาการจัดการ, 1(1), 99-108.

วรรณวิมล ภู่นาค. (2557). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา. วารสารบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลา, 26(1), 63-74.

วีระพล ทองมา. (2555). การท่องเที่ยวสีเขียว: เรื่องจริงหรือแค่ภาพลวงตา รายงานผลการดำเนินโครงการสัมมนาวิชาการระดับชาติด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 2 จังหวัดเชียงใหม่.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2556). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

ห้าวหาญ ทวีเส้ง, ปานแพร เชาวน์ประยูร และคณะ.(2563). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสตูล. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 15(1), 3-16.

องค์การบริหารพิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2563). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ปี พ.ศ.2561-2563. กรุงเทพมหานคร: องค์การบริหารพิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

Raymond, C (2003). Case Studies-Creative Tourism New Zealand: Creative Tourism New Zealand and Australia Council for the Arts.

Raymond, C. (2007). Creative Tourism New Zealand: The practical challenges of developing creative tourism. In Greg Richards and Julie Wilson (Eds.), Tourism, Creativity and Development (pp.145-157). New York: Routledge.

Raymond, C. (2008). "The Practical Challenges of Developing Creative Tourism: A cautionary tale from New Zealand" In Creative Tourism: A Global Conversation. Rebecca Wurzburger et al. (eds), New Mexico: Sunstone Press. PP.63-69.

Raymond, C (2010). "What in a Name ? The Origins of the Term 'Creative Tourism' in.

Wurzburger, Rebecca, et al. Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide. Santa Fe: Sunstone Press.

Richards, G. (2009). Tourism development trajectories-From Culture to Creativity? Paper presented to the Asia-Pacific Creativity Forum on Culture and Tourism, Jeju Island, Republic of Korea, 3-5 June.

Richards, G. (2010). Creative Tourism and Local Development. In Wurzburger, Rebecca, et al. Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide. Santa Fe: Sunstone Press.

Richards, G. (2011). Creativity and Tourism: The State of the Art. Annals of Tourism Research, 38(4), 1225-1253.

Richards, G., & Raymond,C. (2000). Creative Tourism. ATLAS News, 23, 16-20

UNESCO, (2006). Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism Discussion Report of the Planning Meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism Santa Fe,New Mexico,USA October 25-27, 2006.

Wurzburger, Rebecca; et al (2009).Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide: As Presented at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe, New Mexico, USA. Santa Fe: Sunstone Press.

ภาคผนวก

เมืองสร้างสรรค์ในประเทศไทย

สัญลักษณ์เพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร

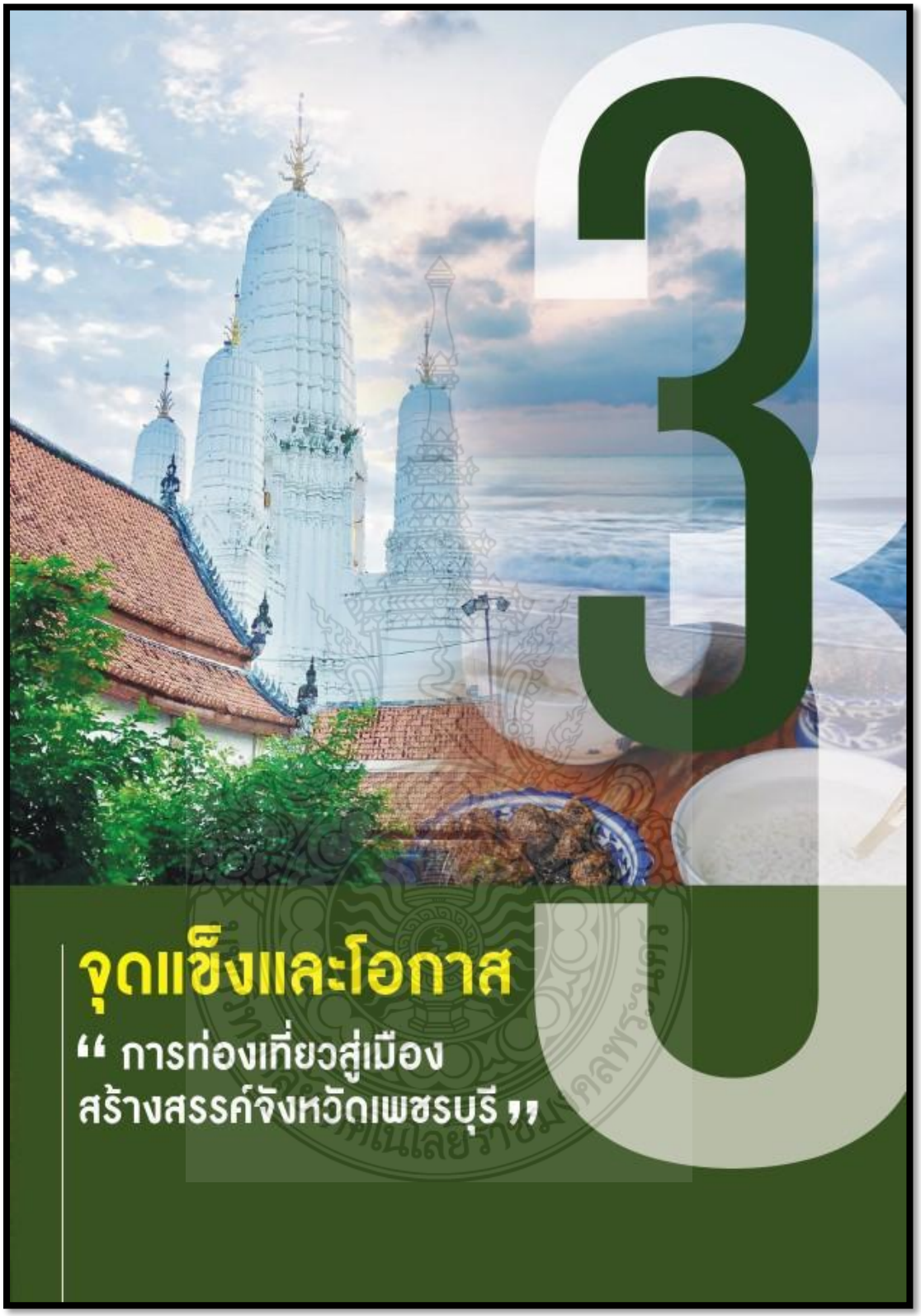
3
จุดแข็งและโอกาส
“ การท่องเที่ยวสู่เมือง
สร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี ”

3.1
จุดแข็ง

- โรงแรมที่พักได้มาตรฐาน SHA เพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่
- เอกลักษณ์และ DNA ของจังหวัดเพชรบุรีมีความชัดเจน
- การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีความคิดเห็นในการขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ไปในทิศทางเดียวกัน
- มีทุนทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น
- มีเส้นทางการท่องเที่ยวที่สวยงามบนเส้นทางเชื่อมโยงกับเส้นทางธรรมชาติเป็นเส้นทางที่ต่อเนื่องกัน
- เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่อุดมด้วยทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวครบครันที่สุดจังหวัดหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์มีทั้ง ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ทรัพยากรด้านศิลปะวัฒนธรรม โบราณสถาน ประวัติศาสตร์ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบทั้งการท่องเที่ยวชายหาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- เป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญในการผลิตอาหารที่กลายเป็นสินทรัพย์ในการสร้างมูลค่าให้แก่ชุมชน ทั้งรสหวานจากน้ำตาลโตนด รสเค็มจากเกลือบ้านแหลม และรสเปรี้ยวจากมะนาว โดยเฉพาะขนมหวานเมืองเพ็ชร์ จนเกิดเป็นธุรกิจของฝากและขนมหวานขนาดใหญ่มีส่วนสร้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัดเป็นเวลานาน
- มีทำเลที่ตั้งใกล้กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางเขตพื้นที่ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลตะวันตกและเป็นประตูสู่ภาคใต้ (ระยะทางรัศมีไม่เกิน 200 กม.) สะดวกต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว

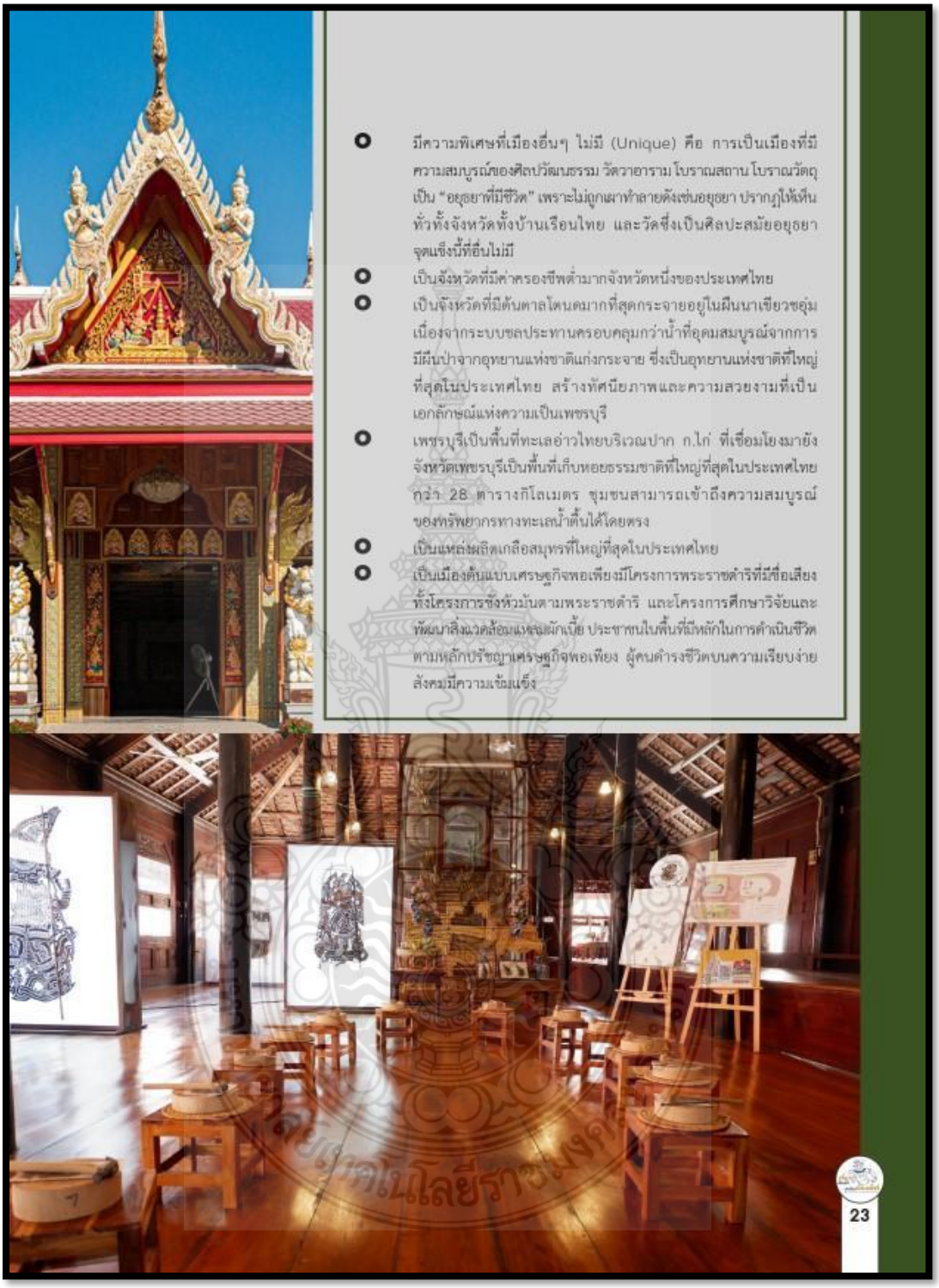

- มีความพิเศษที่เมืองอื่นๆ ไม่มี (Unique) คือ การเป็นเมืองที่มีความสมบูรณ์ของศิลปวัฒนธรรม วัดวาอาราม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็น "อยุธยาที่มีชีวิต" เพราะไม่ถูกเผาทำลายดังเช่นอยุธยา ปรากฏให้เห็นทั่วทั้งจังหวัดทั้งบ้านเรือนไทย และวัดซึ่งเป็นศิลปะสมัยอยุธยาจุดเช็งนี้ที่อื่นไม่มี
- เป็นจังหวัดที่มีค่าครองชีพต่ำมากจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย
- เป็นจังหวัดที่มีต้นตาลโตนดมากที่สุดกระจายอยู่ในผืนนาเขียวชอุ่ม เนื่องจากระบบชลประทานครอบคลุมกว่าน้ำที่อุดมสมบูรณ์จากการมีผืนป่าจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาย ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สร้างทัศนียภาพและความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นเพชรบุรี
- เพชรบุรีเป็นพื้นที่ทะเลอ่าวไทยบริเวณปาก ก.ไก่ ที่เชื่อมโยงมายังจังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่เก็บหอยธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย กว่า 28 ตารางกิโลเมตร ชุมชนสามารถเข้าถึงความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลน้ำตื้นได้โดยตรง
- เป็นแหล่งผลิตเกลือสมุทรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย
- เป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีโครงการพระราชดำริที่มีชื่อเสียงทั้งโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ และโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งผักเบี้ย ประชาชนในพื้นที่มีหลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้คนดำรงชีวิตบนความเรียบง่าย สังคมมีความเข้มแข็ง

3.2 โอกาส

- จากความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีทั้งทะเล ภูเขา แม่น้ำ ชายหาด เขื่อนกักเก็บน้ำ และศิลปวัฒนธรรมที่มีทั้งวัด วัง นอกจากนี้ยังมีสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวแบบ Unseen เช่น ทะเลแหวก ทรายเม็ดแรก ส่งผลให้จังหวัดเพชรบุรีมีฐานความพร้อมในการออกแบบการท่องเที่ยวอย่างที่จังหวัดอื่นมิได้ยาก การท่องเที่ยวกระแสหลักของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งมีชายหาดชะอำเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานซึ่งมีความโดดเด่นมากเป็นป่าผืนใหญ่ที่สุดของประเทศไทย
- นอกเหนือจากการท่องเที่ยวกระแสหลักแล้ว จังหวัดเพชรบุรียังมีฐานที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวมูลค่าสูง ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น การจัดวิ่งเทรลการแข่งจักรยาน การแข่งขันไตรกีฬา การวิ่งมาราธอน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่า การดูนก ซึ่งปัจจุบันเพชรบุรีเป็น "Bird Watching World Capital" นอกจากนั้นเพชรบุรียังมีฐานที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในชุมชนภายใต้เอกลักษณ์ของคนในพื้นที่ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomic Tourism) ซึ่งเป็นฐานในการยกระดับจังหวัดไปสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารในระดับสากล
- จากทำเลที่ตั้งทำให้จังหวัดเพชรบุรียังมีโอกาสในการเติบโตในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งการเป็นทางผ่านไปภาคใต้ และอำเภอเมืองไปอำเภอชะอำ ผ่านไปยังจุดท่องเที่ยวสำคัญ คือ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

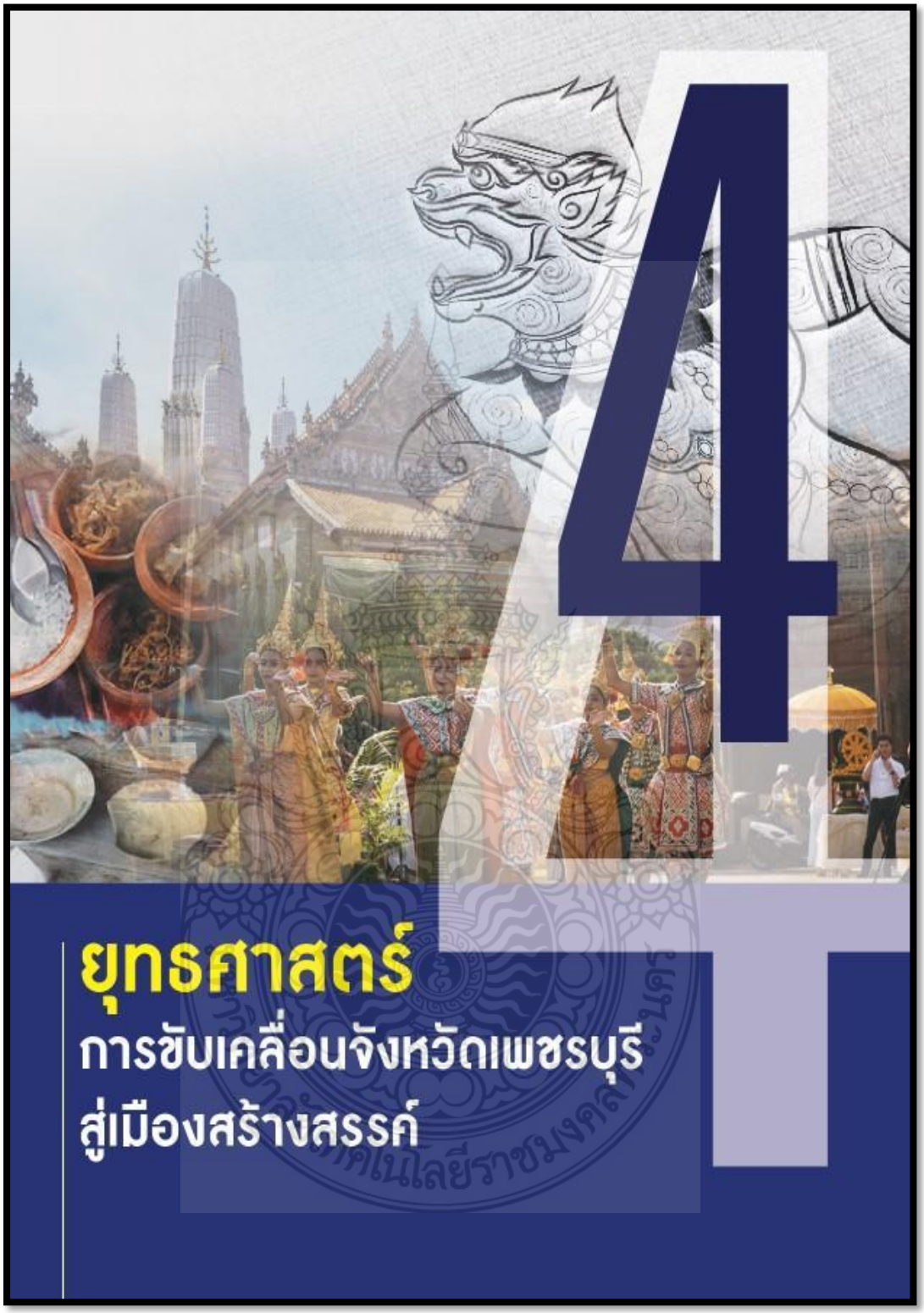
4
ยุทธศาสตร์
การขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรี
สู่เมืองสร้างสรรค์

โครงสร้างยุทธศาสตร์
การขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์
ประกอบด้วย
1
ยุทธศาสตร์
6
เป้าประสงค์
35
กรอบตัวชี้วัด
43
กลยุทธ์
60
กิจกรรม
การขับเคลื่อน
27

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ในระดับสากล ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ในท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการกระจายรายได้ เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

28

เป้าประสงค์

1 ขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีเข้าสู่เมืองสร้างสรรค์ในระดับสากล บูรณาการผ่านกลไกภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม

กรอบตัวชี้วัด

- มีคณะทำงานจากภาคส่วนต่างๆ ให้ครอบคลุมภาคีเครือข่ายสำคัญที่จะเป็นกลไกมีส่วนร่วมในการเตรียมข้อมูลการสมัครและเตรียมความพร้อมในการนำเสนอเพชรบุรีเข้าเป็นภาคีเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกภายในรอบปี 2564
- เสนอตัวเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ในสาขาอาหาร (Gastronomy) ในรอบปี 2564 – 2566
- ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ภายในรอบปี 2564
- มีคณะกรรมการปรับปรุงและประเมินแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการเพื่อกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จ ในรอบปี 2564 - 2566

กลยุทธ์

- ค้นหาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและเสนอตัวเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์กรยูเนสโก ในสาขาอาหาร (Gastronomy)
- ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของเมืองที่ผ่านการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกในประเทศไทย
- พัฒนาความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันรับผิดชอบในการเตรียมข้อเสนอต่อยูเนสโกให้เพชรบุรีเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
- สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายสำคัญหลักในพื้นที่ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล อำเภอ อบต. สถาบันการศึกษา ผู้แทนจากสมาคม ชมรม มูลนิธิ ผู้แทนจากภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายอื่นๆ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการเป็นเมืองสร้างสรรค์ร่วมกัน ครบทุกเป้าหมาย
- จัดตั้งคณะทำงานที่ครอบคลุมภาคีเครือข่ายสำคัญที่จะมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพชรบุรีไปสู่เมืองสร้างสรรค์ในปี 2564
- จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการและแผนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์
- คณะกรรมการขับเคลื่อนหลักร่วมกันทำงานกับคณะทำงานชุดอื่นๆ ที่รับผิดชอบเป้าประสงค์ต่างๆ ให้สำเร็จจนผ่านการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์

กิจกรรมการขับเคลื่อน

- กำหนดคณะทำงานที่รับผิดชอบในการเตรียมข้อเสนอและสมัครเข้าเป็นภาคีเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก โดยมาจากผู้แทนจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม
- วิเคราะห์ความโดดเด่น โอกาสและความท้าทายต่อการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของเพชรบุรี
- จัดเก็บข้อมูลและจัดทำใบสมัครโดยเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียในสาขาที่สมัคร ทั้งจากภาครัฐ เอกชนและสถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม รวมถึงผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงาน
- จัดเตรียมรายละเอียดสินทรัพย์ (Assets) และองค์ประกอบของเมืองที่เกี่ยวข้องกับเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (ข้อมูลรากเหง้าด้านที่สร้างสรรค์ ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ชุมชนและบุคคลที่ได้ประโยชน์ ฯลฯ
- จัดทำบทวิเคราะห์ความโดดเด่น โอกาสและความท้าทายต่อการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของเพชรบุรีภายในปี 2564
- จัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อตอบสนอง Requirements อื่นๆ ของ UNESCO ให้ครบถ้วนก่อนการ Submit เอกสาร
- กำหนดผู้รับผิดชอบ ซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ในรูปของคณะกรรมการทั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนหลัก
- คณะกรรมการขับเคลื่อนหลักทำหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะทำงานอื่นๆ เพื่อร่วมกันผลักดันแต่ละเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย
- จัดงาน (Major fairs) ออกร้าน สัมมนาหรือประชุมระดับชาติ นานาชาติเกี่ยวกับการสาขาที่สมัครไม่น้อยกว่า 1 ครั้งภายครั้งในปี 2564
- จัดงานเทศกาล (Major Festival) หรือ Event ขนาดใหญ่ ระดับชาติและนานาชาติไม่น้อยกว่า 1 ครั้งภายในปี 2564
- จัดโครงการ/กิจกรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นระหว่าง Stakeholders ที่เกี่ยวข้อง 3 โครงการ/กิจกรรม ภายในปี 2564
- สร้างความสัมพันธ์ระดับนานาชาติและภูมิภาคกับกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ด้านที่สมัครภายในปี 2564
- มีโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกับเครือข่าย UCCN ภายในปี 2564
- มีบัญชีแสดงรายได้และรายจ่ายของจังหวัดที่นำไปใช้ด้านเมืองสร้างสรรค์ภายในปี 2564
- จัดทำยุทธศาสตร์และนโยบายการขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีเป็นภาพอนาคตการท่องเที่ยวไทย จำนวน 2 สถานการณ์ 1) สถานการณ์ปกติ 2) สถานการณ์ไม่ปกติ
- จัดทำกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวของไทยและพื้นที่เป้าหมายตามกิจกรรมการท่องเที่ยวจำนวนอย่างน้อย 3 กลยุทธ์
- สร้างความสัมพันธ์ระดับนานาชาติและภูมิภาคกับกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการด้านสร้างสรรค์ที่สมัคร

เป้าประสงค์

2 **พัฒนาการสื่อสารสาธารณะ เพื่อให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพชรบุรีไปสู่เมืองสร้างสรรค์**

กรอบตัวชี้วัด

- มีคณะทำงานเพื่อการสื่อสารกับสาธารณะเพื่อให้เกิดการรับรู้และการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจด้านการสื่อสารมวลชน ในรอบปี 2564
- มีการสร้างแบรนด์การเป็นเมืองสร้างสรรค์ในระดับสากลของเพชรบุรีให้ปรากฏแก่สาธารณะทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติผ่านคณะทำงานและการสื่อสารมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์หลากหลายรูปแบบ
- มีแบบการสื่อสารที่สะท้อนภาพลักษณ์การเป็นเมืองเก่าและเมืองสร้างสรรค์ (Corporate design) แล้วผลักดันให้เกิดการใช้และปฏิบัติตามอย่างกว้างขวางภายในรอบปี 2565
- มีฐานข้อมูลด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรีเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่ส่วนงานและบุคคลได้ดำเนินการไว้ (Knowledge Sharing) ในรอบปี 2565
- มีสื่อด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Content) คุณภาพสูงบนแพลตฟอร์มดิจิทัลสำคัญอย่างน้อย 4 ช่องทาง ได้แก่ Website, Facebook, Line, Youtube ฯลฯ ให้ครอบคลุมในแพลตฟอร์ม Online และ Offline
- มีการสื่อสารกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ไม่น้อยกว่า 100,000 คน

กลยุทธ์

- ประสานและสื่อสารให้เกิดการรับรู้และความร่วมมือจากหน่วยงานในพื้นที่ทั้ง หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล อำเภอ อบต. สถาบันการศึกษา ผู้แทนจากสมาคม ชมรม มูลนิธิ ผู้แทนจากภาคเอกชน ภาคีเครือข่ายอื่นๆ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการเป็นเมืองสร้างสรรค์ร่วมกัน
- ทำแผนงานประชาสัมพันธ์เชิงรุกและลงปฏิบัติการในพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และอาจรวมถึงระดับ ตำบล หมู่บ้าน
- ทำแบรนด์จังหวัดเพชรบุรีให้มีภาพลักษณ์เป็นเมืองสร้างสรรค์ในระดับสากลผ่านสื่อสารมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ให้เกิด Impact ต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- พัฒนาการสื่อสารสาธารณะทุกรูปแบบเพื่อสนับสนุนพันธกิจในการเป็นเมืองสร้างสรรค์สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย
- ออกแบบการสื่อสารเพื่อให้สอดรับกับการเป็นเมืองเก่าและเมืองสร้างสรรค์ เช่น กำหนดโทนสี ฟอนท์ รีมต่างๆ ที่ปรากฏทั่วไปในพื้นที่สาธารณะ ในลักษณะ Corporate design
- ผลักดันให้เกิดการใช้ ทั้งการขอความร่วมมือ กำหนดเป็นกติกาไปจนถึงระเบียบปฏิบัติที่มีผลบังคับให้เกิดการปฏิบัติตาม Corporate design ที่ได้ออกแบบไว้
- พัฒนาข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองและการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรีเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่ส่วนงานและบุคคลได้ทำไว้ (Knowledge Sharing) ให้ง่ายต่อการเข้าถึงของสาธารณะในการนำไปใช้อย่างไม่เสียเวลาและงบประมาณในการเริ่มต้นหาข้อมูลใหม่ เช่น ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนในแต่ละพื้นที่ ข้อมูลโบราณสถานโบราณวัตถุตามแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนทั่วไปฯลฯ
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตเนื้อหา (Content) คุณภาพสูงด้านการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวลงบนแพลตฟอร์มดิจิทัลหลัก จำนวนอย่างน้อย 4 ช่องทาง ได้แก่ Website, Line OA, Facebook Official, YouTube ฯลฯ
- เพิ่มจำนวนยอดวิวและผู้ติดตาม (Subscribers, Follower) ของแฟนเพจ (Fan page) จากสื่อการท่องเที่ยวและเพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์บนแพลตฟอร์มดิจิตอลต่างๆ
- นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์เพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างชุมชน (Supplier Side) และนักท่องเที่ยว (Demand Side) ให้มากขึ้น
- จัดทำสื่อการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการเข้าใจกระบวนการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว (Customer Journey)

กิจกรรมการขับเคลื่อน

- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์แอนนิเมชั่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม
- จัดทำวิดีโอคลิปที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย นำเสนอถนนสายวัฒนธรรมต้นแบบ คือ เส้นทางที่สะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่โดดเด่น
- จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องราววัฒนธรรมวิถีชุมชนริมแม่น้ำเพชรบุรีระบบ 3 ภาษา (ไทย อังกฤษ และจีน)
- จัดงานยิ่งใหญ่ทางประกวด มาสค็อต (Mascot) ของการท่องเที่ยวเพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความสนใจและการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย (Co-Creation)
- พัฒนาและจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบ Online และ Offline
- ถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสื่อสารมวลชน และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เชิงรุก
- จัดทำกลไกที่การบูรณาการเพื่อนำองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้ไปขยายผลในแพลตฟอร์มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จำนวน 1 ชุดกลไก
- จัดทำรูปแบบการดำเนินงานตามกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแพลตฟอร์มที่ได้พัฒนาขึ้น โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 รูปแบบ

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ในระดับสากล ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ในท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการกระจายรายได้ เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ในระดับสากล ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ บนฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ในท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการกระจายรายได้ เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างเครือข่ายที่เป็นการใช้ประโยชน์จากการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ทั้งเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว เครือข่ายด้านอาหารทั้งระบบ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

กรอบตัวชี้วัด

- มีคณะทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในห่วงโซ่อุปทานด้านการผลิตอาหารทั้งระบบ จากสถาบันการศึกษา กลุ่ม ชมรม สมาคม วิสาหกิจ ห้างร้าน บุคคล ฯลฯ เพื่อยกระดับมาตรฐานในการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของ UNESCO ภายในปี 2564
- มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวอาหารทั้งระบบ
- พัฒนาบุคลากรในห่วงโซ่อุปทานด้านอาหารเพื่อยกระดับการมาตรฐานการผลิตอาหารให้สูงขึ้นและสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมทางอาหารภายในปี 2566
- พัฒนาอาหารให้ตรงกับอัตลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีไปเผยแพร่ไปสู่เครือข่ายได้การรับรองมาตรฐานทั้งในระดับประเทศและในระดับสากลเพิ่มมากขึ้น
- มีแผนและกลไกสร้างความร่วมมือผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกันระหว่างจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- เกิดการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อจัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงให้ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอภายในปี 2565
- มีคณะทำงานและการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างน้อย 1 แห่ง
- เกิดความร่วมมือทางวิชาการและวิจัยของชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อแบ่งปันความรู้และข้อมูล (Knowledge Sharing) ให้การท่องเที่ยวชุมชนพัฒนาขึ้นทั้งระบบ

กลยุทธ์

- กำหนดภาคีในห่วงโซ่อุปทานด้านการพัฒนาอาหารระบบเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยอาหาร ทั้งจากสถาบันการศึกษา กลุ่ม ชมรม สมาคม วิสาหกิจ ห้างร้าน บุคคล ฯลฯ แล้วคัดเลือกผู้แทนเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะทำงานที่มีพันธกิจในการพัฒนาศักยภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตอาหารให้มีคุณภาพสูงขึ้น
- จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในห่วงโซ่อุปทานด้านอาหารทั้งระบบ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยอาหาร
- พัฒนาบุคลากรในห่วงโซ่อุปทานด้านอาหารตามแผนที่ได้กำหนดไว้ โดยมีเป้าหมายยกระดับการมาตรฐานการผลิตอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยอาหารให้สูงขึ้น
- เพิ่มจำนวนผู้ผลิตอาหารได้มาตรฐานหรงตามอัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นจังหวัดเพชรบุรีทั้งในระดับประเทศและระดับสากลเพิ่มขึ้น
- ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในภาคีเครือข่ายให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางอาหารเพื่อส่งเสริมการเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก
- สร้างการรับรู้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และเครือข่ายให้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์และการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เกิดความร่วมมือร่วมใจและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตน
- จัดตั้งคณะทำงานเพื่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างบูรณาการ
- สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมการขับเคลื่อน

- จัดตั้งศูนย์การศึกษา การอบรมสัมมนา ศูนย์วิจัย หรือสถาบันชั้นสูงที่สอนสาขาที่สมัคร
- จัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่าง Stakeholders ที่เกี่ยวข้องกับด้านที่สมัคร
- จัดฝึกอบรมและพัฒนานวัตกรรมอาหารด้วยการสร้างสรรค์สูตรหรือเมนูอาหารสุขภาพ
- จัดฝึกอบรมพัฒนานวัตกรรมอาหารด้วยการสร้างสรรค์สูตรหรือเมนูอาหารสุขภาพ
- จัดฝึกอบรมและพัฒนาตำรับอาหารเมืองเพชรเพิ่มภูมิคุ้มกันรองรับการท่องเที่ยว
- จัดฝึกอบรมและพัฒนาตำรับอาหารเมืองเพชรเพิ่มภูมิคุ้มกันรองรับการท่องเที่ยว
- ออกแบบการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เซรามิก ชุมชน
- ออกแบบการบริหารจัดการกองทุนบริหารชุมชนการท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์
- มีการพัฒนานักศึกษาและบัณฑิตจิตอาสาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่น้อยกว่าจำนวน 20 คน ตลอดโครงการ
- มีการถ่ายทอดความรู้ผ่านเครือข่ายชุมชน
- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประดิมากรรมวิถีชุมชนและประวัติศาสตร์ชุมชน
- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับถนนสายวัฒนธรรมตนแบบการถ่ายทอดความรู้ผ่านผู้นำชุมชน
- ฝึกอบรมการสร้างนักเล่าเรื่องจากชุมชน
- ดำเนินการเผยแพร่และอบรมการใช้สื่อ Online และ Offline ในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ในระดับสากล ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ในท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการกระจายรายได้ เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

4 ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภายใต้ทุนและอัตลักษณ์ของชุมชน และเพิ่มการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ เสริมสร้างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืน

กรอบตัวชี้วัด

- มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ฯลฯ บนฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ของชุมชนในรอบปี 2565
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระดับสากลในรอบปี 2565
- มีการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอ ในรอบปี 2565
- ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ในรอบปี 2566
- มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดระบบนิเวศที่เกื้อกูลกันอย่างสมดุล อย่างน้อย 3 ชุมชน ในรอบปี 2564
- มีชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากชุมชนที่มีความพร้อมทางด้านทุนทางวัฒนธรรมตามอัตลักษณ์ของชุมชน รวมถึงทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน ในรอบปี 2564

กลยุทธ์

- ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มการกระจายรายได้เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวทั้งพื้นที่และบุคลากรให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพได้ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอ เพื่อให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
- การจัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ต้องคำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ให้ได้มาตรฐานในระดับประเทศและระดับสากล
- มีการพัฒนาชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายใต้การบูรณาการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานทางด้านการวิจัย และสถาบันการศึกษา กับชุมชนที่มีความโดดเด่นทางด้านทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์สะท้อนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

กิจกรรมการขับเคลื่อน

- จัดทำโครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 ชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการกระจายรายได้
- จัดกิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกจากอัตลักษณ์และทรัพยากรพื้นถิ่นในชุมชนต้นแบบ
- มีการนำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีไปสู่เมืองสร้างสรรค์ ไปใช้เป็นแนวทางในการทำการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ
- สร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน จำนวน 1 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวิถีวัฒนธรรมคลองกระแชง
- มีการรวบรวมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ จากอัตลักษณ์และทรัพยากรพื้นถิ่นในชุมชนต้นแบบ โดยออกแบบให้เกิดนวัตกรรมที่สามารถเพิ่มมูลค่าและจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและกระจายรายได้ให้กับชุมชน
- มีเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวนอย่างน้อย 1 เครือข่าย
- มีการออกแบบแบรนด์ชุมชนต้นแบบ เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน

เป้าประสงค์

5 ออกแบบเส้นทาง กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย (Tourism for all)

กรอบตัวชี้วัด

- มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนที่มีศักยภาพที่ผ่านการร่วมออกแบบจากคนในชุมชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 1 เส้นทาง
- มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เชื่อมศิลปวัฒนธรรม ที่เน้นการท่องเที่ยวโดยอาหาร เกิดขึ้น 1 เส้นทาง ภายในปี 2565
- มีการจัดการทรัพยากรทางกายภาพชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวในชุมชน (Place Making)
- มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ร่วมกับชุมชนตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น 1 แห่ง ในรอบปี 2564
- ปรับภูมิทัศน์ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักให้มีความสะอาด สวยงาม ให้ครอบคลุมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ต้นแบบ จำนวนไม่น้อยกว่า 3 แห่ง
- พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานด้านความสะอาดและความปลอดภัย เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย (Tourism for all)
- เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงสถานประกอบการโรงแรมและที่พักให้ผ่านมาตรฐาน SHA

กลยุทธ์

- กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวที่ยึดโยงอยู่กับวิถีชุมชน อาหารพื้นถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม มรดก และประวัติศาสตร์ชุมชน
- ออกแบบและสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนเพื่อให้เกิดความผูกพันความประทับใจกับนักท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชน
- ออกแบบภูมิสถาปัตย์ต้นแบบวิถีวัฒนธรรมชุมชน และถนนสายวัฒนธรรมต้นแบบ Software Perspective จำนวน 3 รูปแบบ ให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยววิถีใหม่
- พัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบเล่าเรื่อง Virtual Reality 360 องศา เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ จำนวน 1 บทบาท/สถานการณ์ ให้สามารถสร้างการรับรู้และการวางแผนการท่องเที่ยวตามวิถีใหม่ได้
- จัดการพื้นที่การท่องเที่ยว ให้สะอาด สวยงามเพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน
- พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่และเส้นทางสัญจรในชุมชนท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย
- สร้างความตระหนักรู้และการให้ความสำคัญของชุมชนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับมาตรฐาน SHA รวมถึงการดำเนินการตามประกาศของจังหวัดเพชรบุรีในมาตรการ D-M-H-T-T เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีมาตรฐานและปลอดภัย

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ระดับสากล ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์เป็นต้นทุน นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการกระจายรายได้ เสริมสร้างให้เกิดความยั่งยืนเศรษฐกิจฐานราก สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

กิจกรรมการขับเคลื่อน

- ออกแบบประติมากรรมวิถีชุมชนประวัติศาสตร์ชุมชนให้เป็นจุดเริ่มต้นถนนสายวัฒนธรรมเชื่อมกับชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- พัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบเล่าเรื่อง Virtual Reality 360 องศา เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ จำนวน 1 บทบาท/สถานการณ์ ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนแพลตฟอร์มดิจิทัลตามการท่องเที่ยววิถีใหม่
- สร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบเล่าเรื่อง Augmented Reality/ Virtual Reality ผ่าน E-guide website และ E-Guide Book ที่รวบรวมงานศิลปะวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สร้างประสบการณ์ให้ผู้ชมมีส่วนร่วม (Interactive experience) ให้แก่ชุมชนเพื่อใช้ในการนำเสนอชุมชนเมืองเก่าของจังหวัดเพชรบุรี
- พัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวชุมชนแบบเล่าเรื่อง
- พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีให้เชื่อมโยงชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้วยแนวคิดเส้นทางการท่องเที่ยว 3 เขา 3 วัง 3 ชุมชน
- จัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้เส้นทางวัตถุดิบอาหารพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีตามสโลแกนเพชรบุรีเมือง 3 รส
- จัดกิจกรรม/โครงการหน้าบ้านน่ามอง
- จัดกิจกรรมพัฒนากลุ่มผู้ประกอบในภาคธุรกิจโรงแรมและอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยวต้นแบบ
- พัฒนาการจัดการทรัพยากรภายภาพพื้นที่ชุมชน
- ออกแบบภูมิ สถาปัตย์ต้นแบบวิถีวัฒนธรรมชุมชนและถนนสายวัฒนธรรมต้นแบบ Software Perspective จำนวน 3 รูปแบบ
- พัฒนาแบรนด์ชุมชนให้เชื่อมโยงกับมาตรฐาน SHA และมาตรการ D-M-H-T-T เพื่อสร้างการรับรู้มาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย

เป้าประสงค์

6 การทบทวนนโยบายสาธารณะและกลไกการบริหารงานภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเพื่อสนับสนุนการเป็นเมืองสร้างสรรค์

กรอบตัวชี้วัด

- บูรณาการแผนจัดการการท่องเที่ยวระดับจังหวัดในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของยูเนสโก
- ปรับปรุงนโยบายกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการนักท่องเที่ยว
- มีระบบและกลไกในการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในปี 2566
- มีการมอบสิทธิประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวภายในปี 2566

กลยุทธ์

- ทบทวนนโยบายกฎระเบียบให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่ (Re- Regulation)
- จัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี
- พัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี
- พัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- เตรียมความพร้อมสำหรับรองรับการท่องเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย
- กำหนดสิทธิประโยชน์ให้นักท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ในระดับสากล ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง นำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ เสริมสร้างให้เกิดความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานราก สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

อาหารท้องถิ่นเพชรบุรี

อาหารท้องถิ่นเพชรบุรี

เมนูอาหารพื้นถิ่น
1
2
3
4
5
1. ต้มข่าไก่ใส่ลูกกล้วย
2. ปลาย่างใบชะคราม
3. มะเขือยาวลุยไฟทรงเครื่อง
4. เปียกปูนโบราณลูกตาลอ่อน
5. น้ำพริกปลาดุกฟู

ผลิตภัณฑ์เด่น

บ้านน้อยขึ้นชื่อว่าเป็นชุมชนขนมไทย ซึ่งแทบทุกบ้านจะมีผู้ที่สืบทอดสูตรการทำขนมไทยมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นขนมโบราณตำรับดั้งเดิม ผลิตภัณฑ์เด่นที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านน้อยในหมู่บ้านส่วนใหญ่จึงจะเป็นขนมหวาน นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ชาวบ้านน้อยรังสรรค์มาเพื่อดึงดูดผู้ที่สนใจให้เข้ามาเยี่ยมชมถิ่นบ้านน้อย 200 ปี ชุมชนที่มีเสน่ห์แห่งนี้

1. ข้าวตูโบราณ
2. กาละแม
3. เปียกปูน
4. กระยาสารท
5. เม็ดขนุน
6. บ้าบิ่น
7. ตันหลาว
8. ทองม้วน
9. ถั่วแปบโบราณ
10. กะลิจี่
11. น้ำสมุนไพร
12. น้ำตาลมะพร้าว
13. หม้อแกง
14. ไม้ประดิษฐ์
15. ปุ๋ยมูลไส้เดือน
16. ตะกร้าสานก้านมะพร้าว

แผนที่ท่องเที่ยว บ้านน้อย
เที่ยวทุ่งเขาย้อย บ้านน้อยสองร้อยปี
OTOP
บ้านน้อย

เมนูอาหารพื้นถิ่น

1. แกงหยวกกล้วยใส่หมูย่าง
2. ปลาส้มทอดสมุนไพร
3. น้ำพริกเห็ดเสวย
4. ยำเห็ดสามเกลอ
5. ขนมถ้วยน้ำตาลโตนด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แผนที่ท่องเที่ยว บ้านมณีเลื่อน
เกษตรวิถี บ้านมณีเลื่อน เยือนไทยทรงดำ ร่วมรำฟ้อนแคน งามแดนเขาดิ่ก
OTOP
บ้านมณีเลื่อน
Thai Song Dam Cultural Community
จุดชมวิว 1
จุดชมวิว 2
จุดเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่
วัดมณีเลื่อน
จุดเรียนรู้ผ้าไทยทรงดำ

ผลิตภัณฑ์เด่น
1. ปูนปั้นหัวสัตว์
2. ฝอยทอง
3. ทองหยิบ
4. ขนมเทียน
5. ฝอยคำ
6. กรอบรูป
7. มะม่วงแช่อิ่ม
8. ลูกชุบเผือก
9. น้ำส้มควันไม้
10. ทองม้วน

เมนูอาหารพื้นถิ่น
แกงหัวตาลปลาทูนึ่ง
แกงลูกตำลึงปลาทูนึ่ง
ผัดพริกเกลือไก่บ้าน
ขนมจีนน้ำยาปลาริวกิว
ลูกตาลลอยแก้ว

1. จุดบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
และเช่าจักรยาน
2. ขนมหวานบ้านจันทะสาร
3. ร้อยรังรัก
4. ทิวตาลล้านต้น
5. ถนนสายดอกไม้ (ตามฤดูกาล)
6. จุดชมวิวทุ่งนา
7. กลุ่มขายของฝากกลางหมู่บ้าน
1
2
3
4
5
6
7
OTOP

หมู่บ้านถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด
ปรับภูมิทัศน์
ปูหญ้า
หน้าศูนย์เรียนรู้
ปรับภูมิทัศน์
ดินรอบลำห้วย
ที่นั่งพัก ทำท่าน้ำ
ปรับภูมิทัศน์
ป้ายทางไป
ศาลาหมู่บ้าน
1014
1014
ถนนเพชรกาฬสินธุ์
N
ศาลากลางหมู่บ้านถ้ำรงค์ หมู่ 3
วัดถ้ำรงค์
ถ้ำหลวงพ่อดำศักดิ์สิทธิ์
ศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์ว่าวไทย
ศูนย์เรียนการทำกระเป๋าผ้า
เกษตรผสมผสาน
เศรษฐกิจพอเพียง
ฟาร์มไส้เดือนคุณกิติ
เตาตาลบ้านพี่น้อย
บ้านทำผลิตภัณฑ์จากไม้ตาล

เมนูอาหารพื้นถิ่น
แกงหัวตาล
ต้มศรีนวลขนุนอ่อน
ยำวอเตอร์เครสปลาทู
น้ำพริกกะปิ
ขนมกล้วยไข่เชื่อม

แผนที่ท่องเที่ยว ชุมชน ต.ถ้ำรงค์
แม่น้ำ เพชรบุรี
ถนน เพชรเกษม
ไป กทม.
ไป ชะอำ
START
เพชรชุมชน
1. ตลาดคลองยาง
2. ศูนย์ท่องเที่ยวชุมชน
3. วัดเขาน้อย
4. สวนตลาดลุงกบอม
5. ยิโดนด
6. จุดชมวิวพระอาทิตย์ขึ้น/ตก
7. โฮมสเตย์
8. บ้านจักสาน
9. วัดม่วงงาม
10. ผลิตภัณฑ์จากตาล
11. โรงเรียนวัดม่วงงาม
12. บ้านจักสาน
13. วัดพลุม
14. ไร่ผสมผสาน ศิรินันท์
15. ทำขนมตาล
16. บ้านว่าวไทย
17. กิจกรรมขนมตาล
18. โฮมสเตย์
19. วัดถ้ำรงค์
20. โรงเรียนถ้ำรงค์
21. โรงพยาบาลชุมชน
22. หลวงพ่อดำ
23. LPG ppt
24. ธนาคารปลา
25. กลุ่มกล้วยเบรกแตก
26. โฮมสเตย์
27. โฮมสเตย์
28. ศูนย์เกษตรอินทรีย์
29. โฮมสเตย์
30. บ้านหมอ
31. จุดพักรถ
32. ผู้ผลิตเต้าหู้บ้านกานตะวันอ่อน
33. วัดเขาพรมชะงัง
34. อบต. ถ้ำรงค์
35. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
36. การเลี้ยงไส้เดือน
37. เตาตาลถ้ำรงค์
38. กิจกรรมสปาตาล
ติดต่อนายชัชชัย นาคสุข (น้อย)
TEL : 099-246-9099
ท่องเที่ยวโดยชุมชนต่างตาลถ้ำรงค์
ครัวตาลโตนด
ต่างตาลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
GPS: 13.018992, 99.918577

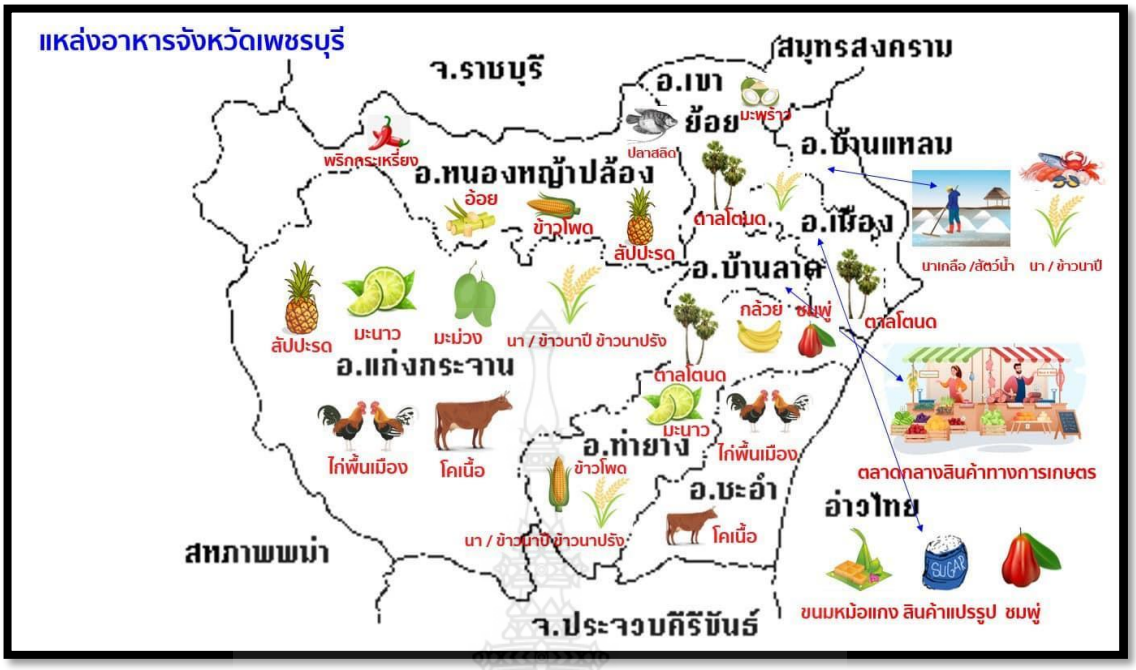
แหล่งอาหารจังหวัดเพชรบุรี
จ.ราชบุรี
สมุทรสงคราม
อ.เขาย้อย
มะพร้าว
ปลาสลิด
พริกขี้หนู
อ.หนองหญ้าปล้อง
อ้อย
ข้าวโพด
สับปะรด
ตาลโตนด
อ.บ้านแหลม
อ.เมือง
นาเกลือ /สัตว์น้ำ
นา / ข้าวนาปี
อ.บ้านลาด
กล้วย
ชมพู่
ตาลโตนด
สับปะรด
มะนาว
มะม่วง
นา / ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง
อ.แก่งกระจาน
ตาลโตนด
มะนาว
ไก่พื้นเมือง
โคเนื้อ
อ.ท่ายาง
ไก่พื้นเมือง
ข้าวโพด
ตลาดกลางสินค้าทางการเกษตร
อ.ชะอำ
อ่าวไทย
นา / ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง
โคเนื้อ
สหภาพพม่า
ขนมหม้อแกง สินค้าแปรรูป ชมพู่
จ.ประจวบคีรีขันธ์

49 new cities join UNESCO's Creative Cities Network

The UNESCO Creative Cities Network (UCCN) released the results of the 2021 Call for Applications. Subsequent to the evaluation process, the Director General of UNESCO has designated 49 new cities to join the UNESCO Creative Cities Network, whose members have committed to placing culture and creativity at the heart of their development policies, strategies and action plans. November 9, 2021

The UCCN would like to extend its gratitude to the member cities who participated in the process, and particularly to the cluster coordinators for their work in coordination and facilitation. Despite all the difficulties faced during this unprecedented time, all evaluators, both experts and member cities, have managed to complete the assessments.

Here is a list of the 49 newly named cities:

- Abu Dhabi (United Arab Emirates) – Music
- Batumi (Georgia) – Music
- Belfast (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) – Music
- Bida (Nigeria) – Crafts and Folk Art
- Bohicon (Benin) – Gastronomy
- Buraidah (Saudi Arabia) – Gastronomy
- Bursa (Turkey) – Crafts and Folk Art
- Campina Grande (Brazil) – Media Arts
- Cannes (France) – Film
- Cluj-Napoca (Romania) – Film
- Como (Italy) – Crafts and Folk Art
- Covilhã (Portugal) – Design
- Doha (Qatar) – Design
- Gdynia (Poland) – Film
- Gimhae (Republic of Korea) – Crafts and Folk Art
- Gothenburg (Sweden) – Literature
- Hamar (Norway) – Media Arts
- Huai'an (China) – Gastronomy
- Huancayo (Peru) – Music

- Ibagué (Colombia) – Music
- Jakarta (Indonesia) – Literature
- Kermanshah (Iran, Islamic Republic of) – Gastronomy
- Kharkiv (Ukraine) – Music
- Kuching (Malaysia) – Gastronomy
- Lankaran (Azerbaijan) – Gastronomy
- Launceston (Australia) – Gastronomy
- London (Canada) – Music
- Manises (Spain) – Crafts and Folk Art
- Modena (Italy) – Media Arts
- Nakuru (Kenya) – Crafts and Folk Art
- Namur (Belgium) – Media Arts
- Pasto (Colombia) – Crafts and Folk Art
- Perth (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) – Crafts and Folk Art
- **Phetchaburi (Thailand) – Gastronomy**
- Port Louis (Mauritius) – Music
- Recife (Brazil) – Music
- Rouen (France) – Gastronomy
- Saint Petersburg (Russian Federation) – Gastronomy
- Santa Maria da Feira (Portugal) – Gastronomy
- Santiago de Cuba (Cuba) – Music
- Srinagar (India) – Crafts and Folk Art
- Tallinn (Estonia) – Music
- Tbilisi (Georgia) – Media Arts
- Thessaloniki (Greece) – Gastronomy
- Usuki (Japan) – Gastronomy
- Vilnius (Lithuania) – Literature
- Weifang (China) – Crafts and Folk Art
- Whanganui (New Zealand) – Design
- Xalapa (Mexico) – Music

ที่มา https://www.designcities.net/showroom/49-new-cities-join-unescos-creative-cities-network/

ไม่มีเนื้อหาจากต้นฉบับ